

LA REVOLUCIÓ

24.
UNIO! DISCIPLINA! PEL SOCIALISME!
FONTSERÉ / S.D.P.
137 x 100 cm
(1936)
P.O.U.M.
Atlántida A.G., Barcelona
ANC. Cartell núm. 3741

LIBERTAT!

Cartells
de la República i de la Guerra Civil

Col·lecció Arxiu Nacional de Catalunya

LIBERTAT!

Cartells

República i de la Guerra Civil

Selecció Arxiu Nacional de Catalunya

LA REVOLUCIÓ

24.
UNIO! DISCIPLINA! PEL SOCIALISME!
FONTSERÉ / S.D.P.
137 x 100 cm
(1936)
P.O.U.M.
Atlàntida A.G., Barcelona
ANC. Cartell núm. 3741

18 EL PERIÓDICO
Lunes, 10 de febrero de 1986

las cosas de la vida

Censura 2 carteles y algún texto de su exposición

Un grupo conservador ordena modificar algunas frases sobre la posguerra y el franquismo

ELISEO OLIVERAS

■ Barcelona. — Un grupo conservador del pleno de la Cámara de Comercio, Industria y Navegación de Barcelona, a espaldas del presidente de la institución, Josep Maria Figueras, ha ordenado retirar dos carteles de la guerra civil española y los textos de los marcos sociopolíticos de 1930 a 1986 en su exposición sobre la historia económica de Catalunya, instalada en la Llotja de Mar.

Uno de los carteles retirados lleva como lema *Feu tancs, tancs, tancs...* que són els vehicles de la victòria" y fue encargado por el comisariado de propaganda de la Generalitat. El otro lleva como lema *Indústria de pau?, de guerra; PSU*

y fue realizado por encargo de Unión General de Trabajadores (UGT). Ambos carteles, que proceden de la colección particular de Josep Maria Figueras, pertenecen

La foto muestra el lugar donde estaban colocados los dos carteles retirados

al Centre d'Estudis d'Història Contemporània de Barcelona.

Censura de textos

El grupo conservador del pleno de la cámara, que considera

agresivos los carteles retirados, también ha dado instrucciones para modificar parte del contenido de los textos correspondientes a la posguerra (1939-1957) y al período del desarrollismo (1957-1973) que habían sido auto-

rizados por Figueras, según denunciaron a EL PERIÓDICO los responsables del diseño y montaje de la exposición.

En el texto correspondiente a la posguerra se ha suprimido la frase "la conquista militar de Ca-

talunya permeté iniciar un període d'ocupació". También se ha eliminado la mención al encarcelamiento de profesores universitarios y la referencia a las masivas y frecuentes militarizaciones de fábricas. Asimismo, en el último párrafo se ha suprimido la afirmación de que el régimen franquista pudo sobrevivir gracias a la guerra fría.

En el texto correspondiente al período del desarrollismo, se ha suprimido la calificación de *nuevo orden* al sistema que quería instaurar el Movimiento Nacional. También se han sustituido las palabras "capital exterior" por "inversiones extranjeras".

El comité encargado de organizar los actos del centenario de la cámara se comprometió a reconsiderar la retirada de los carteles y la censura de los textos, durante una reunión mantenida este fin de semana con los responsables del diseño y montaje de la exposición.

Cartells de la República i de la Guerra Civil

Col·lecció Arxiu Nacional de Catalunya

50.
PER ALS GERMANS DEL FRONT.
DONES! TREBALLEU
FONTSERÉ / S.D.P.
140 x 100 cm
(1936)
P.S.U. - U.G.T.
ANC. Cartell núm. 3267

1936

1936

1936

CONSSELLERIA D'INDUSTRIES
GENERALITAT DE CATALUNYA

REGULARITZEU
L'INTERCANVI
DE PRODUCTES
AMB LA

CIUTAT

47.
REGULARITZEU L'INTERCANVI
DE PRODUCTES AMB LA CIUTAT
FONTSERÉ / S.D.P.
99 x 70 cm
(1937)

Generalitat de Catalunya. Conselleria de
Proveïments
Gràf. Ultra, Barcelona
ANC. Cartell núm. 3315

social i política. Trobem alguns dels que es dilongueren a partir del 1939, un cop finalitzada la Guerra.

Cal remarcar aquí que sense la col·laboració de Carles Fontserè —autor de molts d'aquests cartells i a la vegada estudiós d'aquesta temàtica— hauria estat impossible la seva ordenació cronològica. A més d'aquesta ordenació, s'ha cregut convenient fer dos grans blocs representatius dels fets cabdals que van omplir la dècada dels anys trenta: la República i la Guerra Civil. Així mateix, s'han dividit aquests blocs en apartats de diferent contingut temàtic cadascun d'ells a fi de fer més entenedora l'exposició.

Dels cartells emesos per les institucions públiques de Catalunya, cal destacar la neutralitat editorial de la Generalitat, no fent propaganda dels partits en el poder, i la seva eficàcia en distribuir cartells antifeixistes de tota mena.

La primacia del món de la imatge dintre el camp dels mitjans de comunicació social és un fenomen ben conegut d'ençà la I Guerra Mundial i la Revolució Russa. Caldria mirar aquesta exposició no sols com una manifestació artística —no hi ha dubte que també ho és—, sinó també com a testimoni "d'un temps, d'un país", ja que els cartells són definidors de situacions, i un cartell es fa per donar rèplica a un fet o per provocar-ne un altre.

XAVIER TORTRAS

Director General del Patrimoni

Escrit i Documental

Ajuntament de Girona

NOVA YORK

1626 - 1990

Un relat gràfic de Carles Fontserè

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

Carrer de la Força, 27 - Girona

Horari: 10 a 14 h. i 17 a 19 h. Festius: 10 a 14 h.

9 març - 6 abril 1986

Ajuntament de Girona

Ajuntament de Girona

L'Alcalde de GIRONA, en nom de l'Ajuntament, es
complau a convidar-vos a la inauguració de l'exposició

NOVA YORK 1626 - 1990

Un relat gràfic de CARLES FONTSERÈ

a la Sala d'Exposicions Temporals, del
MUSEU d'HISTÒRIA de la CIUTAT,

que tindrà lloc el proper diumenge, dia 9 de març, a
la una del migdia.

JOAQUIM NADAL i FARRERAS

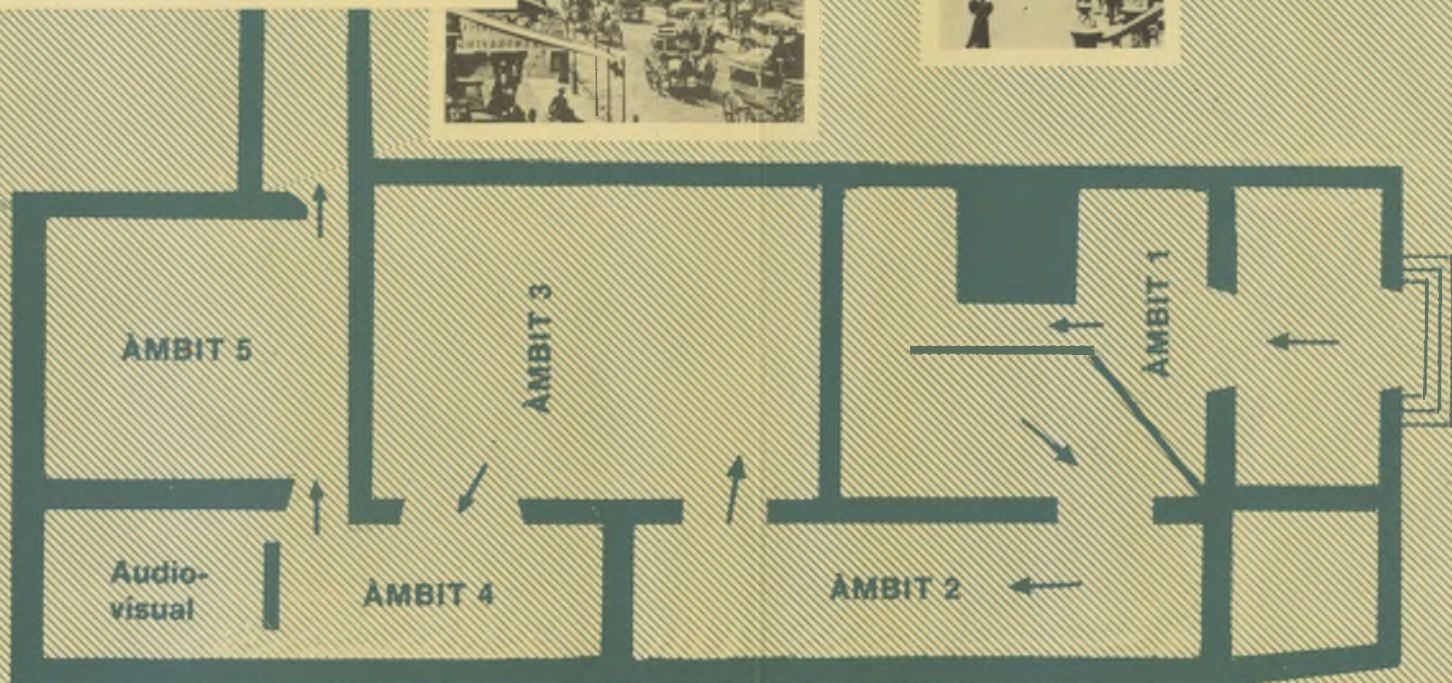
Alcalde de Girona

D'HISTORIA DE LA CIUTAT

Carrer de la Força, 27 - Girona
Dilluns: 10 a 14 h. i 17 a 19 h. Festius: 10 a 14 h.
9 març - 6 abril 1986

ajuntament de Girona

NOVA YORK

1626-1990

El relat gràfic de Carles Fontseré

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

Plaça de la Catedral, 10
08002 Barcelona, Tel. 93 555 11 11

Ajuntament de Barcelona

PLAÇA
DE
LA CATEDRAL

ENTREVISTES

Ref. Exposició Nova York 1626-1990

8 març 1986 RADIO GIRONA

13 març 1986 CATALUNYA RADIO

"Adelina Bulevard"

Ajuntament de Girona

L'Alcalde de GIRONA, en nom de l'Ajuntament, es complau a convidar-vos a la inauguració de l'exposició

NOVA YORK 1626 - 1990

Un relat gràfic de **CARLES FONTSERÈ**

a la Sala d'Exposicions Temporals, del **MUSEU d'HISTÒRIA de la CIUTAT**, que tindrà lloc el proper diumenge, dia 9 de març, a la una del migdia.

JOAQUIM NADAL i FARRERAS
Alcalde de Girona

NOVA YORK 1626 - 1990

Un relat gràfic de Carles Fontserè

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

Carrer de la Força, 27 - Girona
Horari: 10 a 14 h. i 17 a 19 h. Festius: 10 a 14 h.
9 març - 6 abril 1986

Ajuntament de Girona

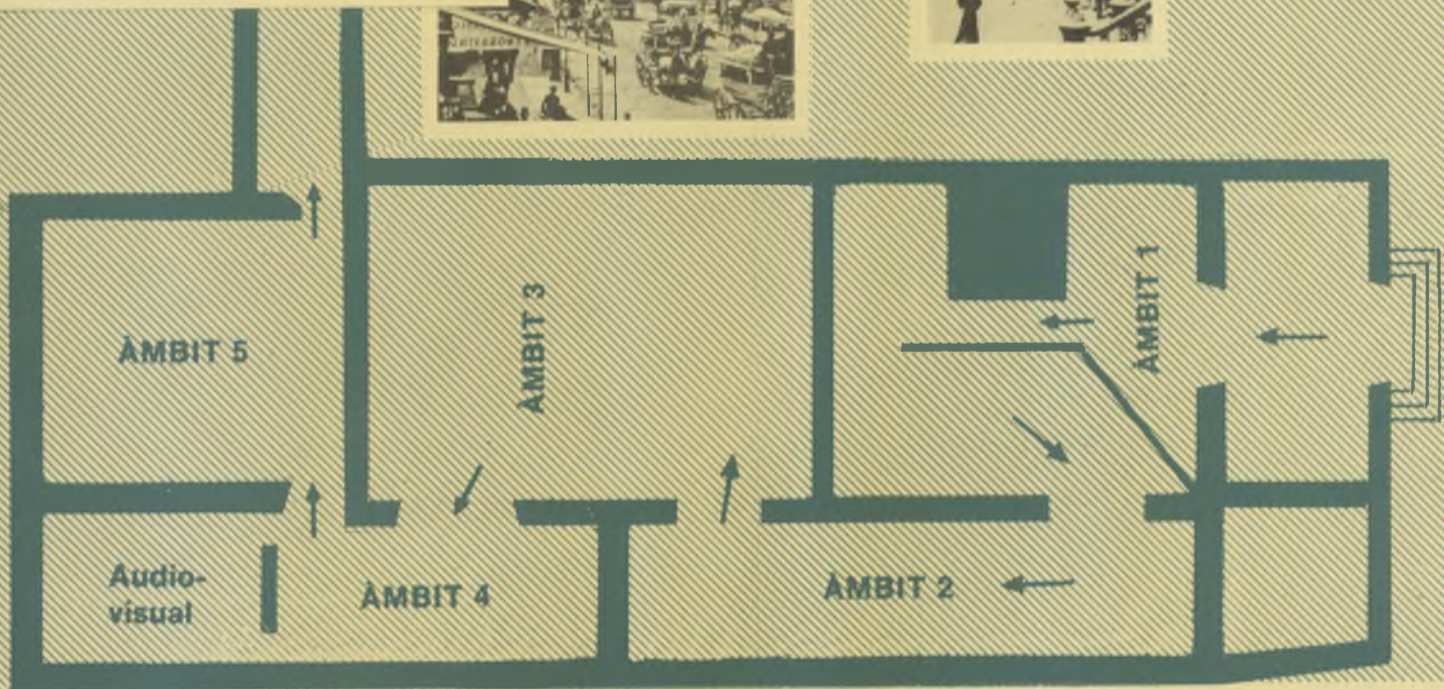
ent de Girona

ISTES

Exposició Nova York 1626-1990

1986 RADIO GIRONA

1986 CATALUNYA RADIO
"Edelina Bulevard"

En el Museo de la Ciudad

Próxima muestra de la ciudad de Nueva York

Carles Fontserè: Autor de la exposició sobre Nueva York.

R.

El Ayuntamiento de Girona organizará, a partir de Semana Santa una exposición en las salas del Museo de Historia de la ciudad sobre la trayectoria urbanística cultural y también histórica de Nueva York.

Esta muestra organizada principalmente por el Ayuntamiento de Barcelona, se instaló en el Palacio de Pedralbes, de donde tuvo que desmontarse antes del plazo previsto, por celebrarse en dicho escenario la reunión periódica de ministros españoles y franceses, en virtud de los pactos establecidos entre ambos gobiernos.

Precisamente el disponer de todo el material y montaje, fue uno de los argumentos que decidió al área de Cultura del Ayuntamiento gerundense a recuperar la citada muestra.

La exposición había sido programada y organizada por los esposos Carles Fontserè y Terry Broch, hoy residentes entre nosotros, pero

años en la ciudad de los rascacielos, de donde Terry es natal.

La muestra recoge aspectos poco conocidos de aquella inmensa ciudad, y podrá visitarse por espacio de casi un mes y en el curso de la misma se celebrarán actos paralelos en relación con Nueva York

«Nova York 1626-1990»

Fontserè exposa al Museu d'Història de la Ciutat

L'alcalde de Girona, Joaquim Nadal, acompanyat per altres membres de la Corporació, inaugurarà diumenge al migdia l'exposició «Nova-York/1626-1990», relat gràfic de Carles Fontserè, que es troba emplaçada a la sala d'exposicions temporals del Museu d'Història de la Ciutat. El seu autor, Carles Fontserè, va anar comentant amb l'alcalde i els regidors els diferents aspectes de l'exposició. (Foto CARLOS SANS).

Un relat gràfic de Carles Fontserè: Nova York, 1626-1990

Es presentarà diumenge al Museu d'Història de la Ciutat

J. VÍCTOR GAY

Fotos CARLOS SANS

Diumenge, a la sala d'exposicions temporals del Museu d'Història de la Ciutat (antic institut del carrer de la Força), s'obrirà a la una del migdia l'exposició «Nova York 1626-1990, un relat gràfic de Carles Fontserè».

Val a dir que la mostra havia estat encarregada per l'Ajuntament barceloní a les darreries del 1984, però no va completar-se, ja que el Palau de Pedralbes, on es va presentar, no s'havia previst que era també el lloc de la reunió de ministres espanyols i francesos, que va fer retirar l'exposició sense que haguessin fet llur aparició els catàlegs. Tot plegat força lamentable.

Pel fet de poder disposar de tot el material, Carles Fontserè va oferir-lo a l'Ajuntament gironí, que per mitjà del departament de tinença d'alcaldia de cultura va recollir la mostra que tindrem ocasió de veure fins al proper 6 d'abril.

Uns ciutadans de Nova York a Porqueres

Tampoc no cal recordar que els esposos Carles Fontserè i Terry Brich han viscut a Nova York fins al

1973, en què en un gran salt van venir a Porqueres, disposats a canviar la vida de brogit i trasbals de la gran ciutat per la tranquil·la existència prop de l'estany.

Però ambdós, i molt especialment Terry, són uns enamorats de Nova York. Ella, naturalment, n'és filla. I en Carles perquè hi ha treballat i sobretot viscut, amb plenitud.

Fruit d'aquestes vivències va ser una altra exposició «Nova York, vista i viscuda», presentada a l'Institut d'Estudis Nord-americans, l'any 1982 i que malauradament no va portar la Generalitat a casa nostra.

Milers de fotografies, nou mil ens diu, i n'ha hagut de fer una selecció rigorosa, i conjuminar-les amb altres d'època. Hi veurem els diaris de la guerra d'Espanya, els salons de finals de segle, els primers grans edificis. També el paisatge humà, els immigrants d'arreu del món, els homes que mengen entrepans al cor del capitalisme, els que s'enfilen d'allò més alt per

construir gratacels cada cop més enlaire. El port i els ponts, els barris, el Central Park, «**Salvar de l'especulació 340 hes., en el cor de Nova York és una prova de civisme que honora la ciutat**» diu un plafó.

Una visió al mateix temps històrica i humana, gràfica i artística, de Nova York. Podria ser un resum vàlid d'una mostra poc corrent i sempre important en l'oferta cultural de Girona, que ens demostra les possibilitats de la fotografia posada al servei de la cultura.

L'anècdota i la realitat

En un improvisat recorregut per les sales, on encara en Carles i la Terry s'afanyen per acabar els detalls, més enllà en Pere Freixes, escriu a màquina rètols i notes que permetran fer un seguiment de l'exposició, deixem la feina per a fer-nos de guies del conjunt.

Els primers gravats de la vella Nova Amsterdam, valgui l'expressió, obren el recorregut, que ens permet descobrir la potencialitat natural d'aquell angle d'Amèrica.

La rivalitat anglesa i la tranquil·la reflexió dels holandesos en rebutjar la resistència que proposava el governador amb nom de tabac, Peter Stuyvesand i poc a poc

l'arribada dels immigrants europeus, els que eren a Elis Island, el primer gratacels, el naixement dels carrers populars, la construcció del pont de Brooklyn com a moment culminant de l'expansió de la ciutat que és un reflex mundial de tantes coses.

I la mostra arriba al 1990; Carles Fontserè va dir que no va posar l'any 2000 senzillament perquè no li agradava. Una ciutat que ha estat retrobada pels joves, ens diu un altre plafó. Si ambdós treballen, poden viure molt comodament a Nova York, que ha triat la poma com a signe d'un producte que ens agrada de provar.

Darrera les petites o grans misèries, que ens amaga la ciutat, tampoc cal oblidar la força cultural, el dinamisme que té per a tothom.

Totes aquestes coses vistes amb l'ull cuidat de la màquina i la sensibilitat de Carles i Terry han donat un resultat formidable.

Els gironins tindrem la sort de poder gaudir un mes d'aquesta realitat gràfica i artística, ens agrada poder convidar tothom, amb permís dels autors, a veure una mostra que ultrapassa la simple col·lecció de fotografies; per convertir-se en un acte cultural de primera magnitud.

Carles Fontserè al museu d'Història. — Diumenge passat, a la una del migdia a la sala d'exposicions del museu d'Història de la ciutat s'inaugurà, amb la presència del batlle de Girona, Joaquim Nadal, l'exposició de Carles Fontserè «Nova York 1.626-1.990», un relat gràfic en el qual es recullen diferents aspectes històrics de l'anomenada capital del món. (Foto: Lladó).

Un relat gràfic de Carles Fontserè: Nova York, 1626-1990

Es presentarà diumenge al Museu d'Història de la Ciutat

J. VÍCTOR GAY

Fotos CARLOS SANS

Diumenge, a la sala d'exposicions temporals del Museu d'Història de la Ciutat (antic institut del carrer de la Força), s'obrirà a la una del migdia l'exposició «Nova York 1626-1990, un relat gràfic de Carles Fontserè».

Val a dir que la mostra havia estat encarregada per l'Ajuntament barceloní a les darreries del 1984, però no va completar-se, ja que el Palau de Pedralbes, on es va presentar, no s'havia previst que era també el lloc de la reunió de ministres espanyols i francesos, que va fer retirar l'exposició sense que haguessin fet llur aparició els catàlegs. Tot plegat força lamentable.

Pel fet de poder disposar de tot el material, Carles Fontserè va oferir-lo a l'Ajuntament gironí, que per mitjà del departament de tinència d'alcaldia de cultura va recollir la mostra que tindrem ocasió de veure fins al proper 6 d'abril.

Uns ciutadans de Nova York a Porqueres

Tampoc no cal recordar que els esposos Carles Fontserè i Terry Brich han viscut a Nova York fins al

1973, en què en un gran salt van venir a Porqueres, disposats a canviar la vida de brogit i trasbals de la gran ciutat per la tranquil·la existència prop de l'estany.

Però ambdós, i molt especialment Terry, són uns enamorats de Nova York. Ella, naturalment, n'és filla. I en Carles perquè hi ha treballat i sobretot viscut, amb plenitud.

Fruit d'aquestes vivències va ser una altra exposició «Nova York, vista i viscuda», presentada a l'Institut d'Estudis Nord-americans, l'any 1982 i que malauradament no va portar la Generalitat a casa nostra.

Milers de fotografies, nou mil ens diu, i n'ha hagut de fer una selecció rigorosa, i conjuminar-les amb altres d'època. Hi veurem els diaris de la guerra d'Espanya, els salons de finals de segle, els primers grans edificis. També el paisatge humà, els immigrants d'arreu del món, els homes que mengen entrepans al cor del capitalisme, els que s'enfilen d'allò més alt per

construir gratacels cada cop més enlaire. El port i els ponts, els barris, el Central Park, «**Salvar de l'especulació 340 hes., en el cor de Nova York és una prova de civisme que honora la ciutat**» diu un plafó.

Una visió al mateix temps històrica i humana, gràfica i artística, de Nova York. Podria ser un resum vàlid d'una mostra poc corrent i sempre important en l'oferta cultural de Girona, que ens demostra les possibilitats de la fotografia posada al servei de la cultura.

L'anècdota i la realitat

En un improvisat recorregut per les sales, on encara en Carles i la Terry s'afanyen per acabar els detalls, més enllà en Pere Freixes, escriu a màquina rètols i notes que permetran fer un seguiment de l'exposició, deixem la feina per a fer-nos de guies del conjunt.

Els primers gravats de la vella Nova Amsterdam, valgui l'expressió, obren el recorregut, que ens permet descobrir la potencialitat natural d'aquell angle d'Amèrica.

La rivalitat anglesa i la tranquil·la reflexió dels holandesos en rebutjar la resistència que proposava el governador amb nom de tabac, Peter Stuyvesand i poc a poc

l'arribada dels immigrants europeus, els que eren a Elis Island, el primer gratacels, el naixement dels carrers populars, la construcció del pont de Brooklyn com a moment culminant de l'expansió de la ciutat que és un reflex mundial de tantes coses.

I la mostra arriba al 1990; Carles Fontserè va dir que no va posar l'any 2000 senzillament perquè no li agradava. Una ciutat que ha estat retrobada pels joves, ens diu un altre plafó. Si ambdós treballen, poden viure molt comodament a Nova York, que ha triat la poma com a signe d'un producte que ens agrada de provar.

Darrera les petites o grans misèries, que ens amaga la ciutat, tampoc cal oblidar la força cultural, el dinamisme que té per a tothom.

Totes aquestes coses vistes amb l'ull cuidat de la màquina i la sensibilitat de Carles i Terry han donat un resultat formidable.

Els gironins tindrem la sort de poder gaudir un mes d'aquesta realitat gràfica i artística, ens agrada poder convidar tothom, amb permís dels autors, a veure una mostra que ultrapassa la simple col·lecció de fotografies; per convertir-se en un acte cultural de primera magnitud.

«Nova York 1626-1990»

Exposició al Museu d'Història de la Ciutat

Girona, Joaquim Nadal, acompanyat per altres persones, inaugura diumenge al migdia l'exposició «Nova York 1626-1990», relat gràfic de Carles Fontserè, que es presenta a la sala d'exposicions temporals del Museu d'Història de la Ciutat. El seu autor, Carles Fontserè, va anar començant a preparar els diferents aspectes de l'exposició des de fa uns mesos.

«Nova York 1626-1990»

Exposició de la Ciutat de Nova York

Carles Fontserè: Autor de la exposició sobre Nueva York.

«Nova York 1626-1990» és una mostra que recull aspectes poc coneguts de la ciutat de Nova York, i que podrà visitar-se en un espai de gairebé un mes en el curs de la qual se celebraran actes paral·lels en relació amb Nova York.

La mostra recull aspectes poc coneguts de la ciutat de Nova York, i que podrà visitar-se en un espai de gairebé un mes en el curs de la qual se celebraran actes paral·lels en relació amb Nova York.

«Nova York 1626-1990» és una mostra que recull aspectes poc coneguts de la ciutat de Nova York, i que podrà visitar-se en un espai de gairebé un mes en el curs de la qual se celebraran actes paral·lels en relació amb Nova York.

Carles Fontserè al museu d'Història. — Diumenge passat, a la una del migdia a la sala d'exposicions del museu d'Història de la ciutat s'inaugurà, amb la presència del batlle de Girona, Joaquim Nadal, l'exposició de Carles Fontserè «Nova York 1.626-1.990», un relat gràfic en el qual es recullen diferents aspectes històrics de l'anomenada capital del món. (Foto: Lladó).

NOVA YORK
1626-1990

Un relat gràfic de Carles Fontserè

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

**Dues mil
persones han
visitat ja
l'exposició «Nova
York» de Fontserè**

GIRONA (De la nostra Redacció). — Més de dues mil persones han visitat ja l'exposició «Nova York 1926-1990. Un relat gràfic de Carles Fontserè», que, des del dia 9 de març passat s'exhibeix, amb un espectacular muntatge, al Museu d'Història de la Ciutat de Girona.

En una nota feta pública ahir pel Gavinet de Premsa de l'ajuntament, s'anuncia que davant aquesta gran acceptació popular, l'exposició que havia d'ésser clausurada el diumenge passat dia 6 restarà oberta encara fins al proper dia 20 d'aquest mes. L'exposició és, com el seu títol indica, un relat gràfic sobre el naixement, expansió i projectes de futur de la ciutat de Nova York, instal·lat a través de 165 metres lineals de mostra, amb ampliacions fotogràfiques i textos didàctics, obra de l'artista Carles Fontserè.

8 Abril 1986

LA VANGUARDIA

21-II-86

Cultura

Proyecto central de una serie de trabajos sobre la contienda de 1936

El Centre d'Història Contemporània estudia el costo humano de la guerra

La contribución del Centre d'Història Contemporània de Catalunya al cincuentenario de la guerra civil consistirà en una serie de obras de investigación sobre diferentes aspectos de la contienda. Algunos de estos trabajos forman parte de un ambicioso proyecto consistente en

canalizado y promovido un gran número de investigaciones básicas sobre la Cataluña contemporánea. "A la vista de los numerosos actos que otras instituciones preparan con motivo del medio siglo del estallido de la guerra, creemos que no es necesario que nuestro centro también los organice — dice Josep Benet, director del Centre d'Història Contemporània—. Por otra parte, montar cualquier exposición cuesta un mínimo de ocho a diez millones. Nos parece mejor continuar dedicando nuestros

ella se estudian todos los bombardeos que sufrieron las poblaciones de la retaguardia catalana, dándose por población, de todas las víctimas mortales. Se relacionan unos 5.000 muertos y varios miles de heridos, alrededor de los 10.000."

Ambicioso proyecto

Tanto este libro como algunas de las obras antes citadas forman parte de un ambicioso proyecto

del centro, consistente en estudiar el costo humano global de la guerra en Cataluña. "Hoy ya conocemos — explica el director del centro— la cifra de víctimas mortales debidas a la represión franquista de la inmediata posguerra, gracias

investigaciones relacionadas con la guerra. El historiador Alkoffar Nassas prepara la "Història militar de la guerra d'Espanya a Catalunya", Carles Fontserè redacta una obra exhaustiva sobre "El cartellisme als Països Catalans durant la guerra d'Espanya", Ramon Rufat escribe "Memories d'un agent dels Serveis d'Intel·ligència Especial Perifèrica (S.I.E.P.)", Miquel Berga prepara la edició de los escritos de guerra del periodista inglés Langdon Davis. El centro trabaja también en el tema "Els estudiants catalans durant la guerra", y en otros aspectos, como

LA NOTICIA DETRAS DE LA NOTICIA

New York. New York...

por J.V. GAY

EL ALCALDE de Girona acaba de confesar públicamente su «debilidad por Nueva York», una ciudad sin duda distinta y referencia obligada del concepto de gran metrópoli. Una ciudad que es a la vez imagen y espejo cinematográfico de los Estados Unidos, una ciudad con una carga de contrastes que también nuestro alcalde define como «l'extrema opulència al costat d'una misèria dramàtica». Podríamos decir, con licencia, que Nueva York, es la Ciudad.

Esta urbe cambiante, con un urbanismo trepidante capaz de devorar sus más característicos perfiles en la búsqueda de una arquitectura más audaz y que constituye un continuo reto en todos los sentidos.

Desde hoy tenemos, aunque sea por unas semanas, a Nueva York más cerca. Con el relato gráfico de Carles Fontserè entre los viejos y recuperados muros del instituto de la Força, conjugaremos todo el universo sorprendente y único que la cámara atenta y aguda de este catalán captó a lo largo de sus largos años de vivencia neoyorquina.

¿Es Nueva York esta ciudad que García Lorca (Poeta en Nueva York) definía así: «En ningún sitio se siente como allí la ausencia del espíritu»? frase que el propio Fontserè recogía en una anterior muestra sobre esta ciudad de la que se siente prendado, a pesar de su privilegiado retiro en Porqueres, y a la que acude, de tiempo en tiempo, como si precisase llenar sus pulmones y su espíritu, de aquel ambiente. Pasear por las malvadas superficies del Central Park, las más o menos siniestras calles de Chinatown o Harlem, tratar de descifrar las intrincadas combinaciones del metro o perderse por la inmensidad de los muelles.

Nueva York, es, en realidad un país, sin duda mucho mayor que algunos de los que se sientan en el edificio de cristal de las Naciones Unidas, otro de los elementos de identificación de la ciudad. El impacto que produce la ciudad permanece en todo espíritu sensible, como el de Carles Fontserè, que se sintió tan prendado de aquella ciudad, que terminó casándose con una neoyorquina, eso sí, con un impecable acento catalán, mejor que el nuestro.

Es posible que en el mundo haya otras ciudades, otras referencias que interesen más al hombre culto, que se deban visitar primero los templos indios, la muralla china, las pirámides egipcias, o hasta la fastuosidad decadente de Versalles. Pero, Nueva York, sigue allí con aquel atractivo permanente y a la vez cambiante, capaz de devorarse a sí misma para hacer una ciudad nueva, ante la que no se puede permanecer indiferente.

Meca del capitalismo más desahogado, con su símbolo físico en Wall Street, cuyo exacto origen se nos explica en la exposición. También ofrece joyas artísticas únicas, eso sí, procedentes de Europa, que para los catalanes tiene especial significado en el bello rincón de «The Cloisters», donde se alinean los capiteles de Cuixà. Son brevísimas pinceladas de lo que es Nueva York, mucho más que una ciudad.

Los jóvenes, dice Fontserè, han vuelto a Nueva York. Con la imagen atractiva de aquella manzana que nos invita a comerla, Nueva York lanza su canto de sirena que el autor de la muestra tomó como referencia de «A song of my town», de Duke Ellington, dice así: «There is a sort of highly, contagious blackstage fever about New York».

**UN SOFÀ
A LA RIBA
Nova York**

Em sembla que hi ha una cosa ben clara: el fet d'haver votat NO a l'OTAN, el fet de no voler bases ianquis al país, no té res, absolutament res a veure amb una admiració certa per un trosset dels Estats Units que es diu Nova York.

És una admiració que no vol esdevenir adoració. És la constatació que en aquella illa passen coses i que aquestes coses, vulguem o no, modifiquen, a la llarga, la nostra vida diària de colonitzats.

L'enlluernament novaiorquès té el seu origen en les pel·lícules que tots hem vist (en Gene Kelly i els seus amics mariners, en Gershwin i les seves simfonies, en Cole Porter), en els amics que ens han explicat les seves aventis i en l'embalum gegantí de gratacels, de pomes i d'ailofniurcs que hem anat paint lluny de la metròpoli desitjada.

Ara, l'Ajuntament de Girona ens ofereix la possibilitat d'anar a fer una visita al pont de Brooklyn. Només és qüestió de treure de l'armari el vestit d'Indiana Jones, amb botes i tot, i iniciar una ascensió farcida d'entrebancs cap al Museu d'Història. Si hom supera aquesta fase selvàtica, la meravella americana és a l'abast del curiós. L'ofertament d'en Carles Fontserè (amb una exposició sobre la història de N.Y.C. que ja s'havia presentat a Banyoles) és un regal que la Corporació ens ofereix de cares a la primavera que s'acosta. No cal dir que la pujada de la Força és econòmicament més saludable que el bitllet de la TWA, i és per això que els pobres mortals podem estar contents fruit de l'exuberància del Central Park sense haver-nos de moure dels tons amarronats de la Devesa.

L'alcalde de la ciutat té debilitat per Nova York. Ho explica en una notes de viatge molt divertides que acaba de publicar la Revista de Girona. Això em sembla que és bo. És bo de tenir un alcalde així. Els seus electors poden comprovar fins al 6 d'abril el perquè d'aquesta debilitat. La història de NYC és al Museu; el present és al carrer, en els nanos que fan break a la Rambla de Vila-roja.

J.M. Fonalleras

UN SOFÀ

A LA RIBA

Nova York

Em sembla que hi ha una cosa ben clara: el fet d'haver votar NO a l'OTAN, el fet de no voler bases ianquis al país, no té res, absolutament res a veure amb una admiració certa per un trosset dels Estats Units que es diu Nova York.

És una admiració que no vol esdevenir adoració. És la constatació que en aquella illa passen coses i que aquestes coses, vulguem o no, modifiquen, a la llarga, la nostra vida diària de colonitzats.

L'enlluernament novaiorquès té el seu origen en les pel·lícules que tots hem vist (en Gene Kelly i els seus amics mariners, en Gershwin i les seves simfonies, en Cole Porter), en els amics que ens han explicat les seves aventis i en l'embalum gegantí de gratacels, de pomes i d'aïlofniuorcs que hem anat paint lluny de la metròpoli desitjada.

Ara, l'Ajuntament de Girona ens ofereix la possibilitat d'anar a fer una visita al pont de Brooklyn. Només és qüestió de treure de l'armari el vestit d'Indiana Jones, amb botes i tot, i iniciar una ascensió farcida d'entrebancs cap al Museu d'Història. Si hom supera aquesta fase selvàtica, la meravella americana és a l'abast del curiós. L'ofertament d'en Carles Fontserè (amb una exposició sobre la història de N.Y.C. que ja s'havia presentat a Banyoles) és un regal que la Corporació ens ofereix de cares a la primavera que s'acosta. No cal dir que la pujada de la Força és econòmicament més saludable que el bitllet de la TWA, i és per això que els pobres mortals podem estar contents fruit de l'exuberància del Central Park sense haver-nos de moure dels tons amarronats de la Devesa.

L'alcalde de la ciutat té debilitat per Nova York. Ho explica en unes notes de viatge molt divertides que acaba de publicar la Revista de Girona. Això em sembla que és bo. És bo de tenir un alcalde així. Els seus electors poden comprovar fins al 6 d'abril el perquè d'aquesta debilitat. La història de NYC és al Museu; el present és al carrer, en els nanos que fan break a la Rambla

de Vila-roja

J.M. Fonalleras

LA NOTICIA DETRAS DE LA NOTICIA

New York. New York...

por J.V. GAY

EL ALCALDE de Girona acaba de confesar públicamente su **debilidad por Nueva York**», una ciudad sin duda distinta y referencia obligada del concepto de gran metrópoli. Una ciudad que es a la vez imagen y espejo cinematográfico de los Estados Unidos, una ciudad con una carga de contrastes que también nuestro alcalde define como **«l'extrema opulència al costat d'una misèria dramàtica»**. Podríamos decir, con licencia, que Nueva York, es la Ciudad.

Esta urbe cambiante, con un urbanismo trepidante capaz de devorar sus más característicos perfiles en la búsqueda de una arquitectura más audaz y que constituye un continuo reto en todos los sentidos.

Desde hoy tenemos, aunque sea por unas semanas, a Nueva York más cerca. Con el relato gráfico de Carles Fontserè entre los viejos y recuperados muros del institut de la Força, conjugaremos todo el universo sorprendente y único que la cámara atenta y aguda de este catalán captó a lo largo de sus largos años de vivencia neoyorquina.

¿Es Nueva York esta ciudad que García Lorca (Poeta en Nueva York) definía así: **«En ningún sitio se siente como allí la ausencia del espíritu»?**, frase que el propio Fontserè recogía en una anterior muestra sobre esta ciudad de la que se siente prendado, a pesar de su privilegiado retiro en Porqueres, y a la que acude, de tiempo en tiempo, como si precisase llenar sus pulmones y su espíritu, de aquel ambiente. Pasear por las malvadas superficies del Central Park, las más o menos siniestras calles de Chinatown o Harlem, tratar de descifrar las intrincadas combinaciones del metro o perderse por la inmensidad de los muelles.

Nueva York, es, en realidad un país, sin duda mucho mayor que algunos de los que se sientan en el edificio de cristal de las Naciones Unidas, otro de los elementos de identificación de la ciudad. El impacto que produce la ciudad permanece en todo espíritu sensible, como el de Carles Fontserè, que se sintió tan prendado de aquella ciudad, que terminó casándose con una neoyorquina, eso sí, con un impecable acento catalán, mejor que el nuestro.

Es posible que en el mundo haya otras ciudades, otras referencias que interesen más al hombre culto, que se deban visitar primero los templos indios, la muralla china, las pirámides egipcias, o hasta la fastuosidad decadente de Versalles. Pero, Nueva York, sigue allí con aquel atractivo permanente y a la vez cambiante, capaz de devorarse a sí misma para hacer una ciudad nueva, ante la que no se puede permanecer indiferente.

Meca del capitalismo más desaforado, con su símbolo físico en Wall Street, cuyo exacto origen se nos explica en la exposición. También ofrece joyas artísticas únicas, eso sí, procedentes de Europa, que para los catalanes tiene especial significado en el bello rincón de «The Cloisters», donde se alinean los capiteles de Cuixà. Son brevísimas pinceladas de lo que es Nueva York, mucho más que una ciudad.

Los jóvenes, dice Fontserè, han vuelto a Nueva York. Con la imagen atractiva de aquella manzana que nos invita a comerla, Nueva York lanza su canto de sirena que el autor de la muestra tomó como referencia de «A song of my town», de Duke Ellington, dice así: **«There is a sort of highly, contagious backstage fever about New York»**.

NOVA YORK **1626-1990**

Un relat gràfic de Carles Fontserè

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

Dues mil persones han visitat ja l'exposició «Nova York» de Fontserè

GIRONA (De la nostra Redacció). — Més de dues mil persones han visitat ja l'exposició «*Nova York 1626-1990. Un relat gràfic de Carles Fontserè*», que, des del dia 9 de març passat s'exhibeix, amb un espectacular muntatge, al Museu d'Història de la Ciutat de Girona.

En una nota feta pública ahir pel Gavinet de Premsa de l'ajuntament, s'anuncia que davant aquesta gran acceptació popular, l'exposició que havia d'ésser clausurada el diumenge passat dia 6 restarà oberta encara fins al proper dia 20 d'aquest mes. L'exposició és, com el seu títol indica, un relat gràfic sobre el naixement, expansió i projectes de futur de la ciutat de Nova York, instal·lat a través de 165 metres lineals de mostra, amb ampliacions fotogràfiques i textos didàctics, obra de l'artista Carles Fontserè.

ere.
Abril 1986

LA VANGUARDIA

21-II-86

Cultura

Proyecto central de una serie de trabajos sobre la contienda de 1936

El Centre d'Història Contemporània estudia el costo humano de la guerra

La contribución del Centre d'Història Contemporània de Catalunya al cincuentenario de la guerra civil consistirá en una serie de obras de investigación sobre diferentes aspectos de la contienda. Algunos de estos trabajos forman parte de un ambicioso proyecto consistente en

canalizado y promovido un gran número de investigaciones básicas sobre la Cataluña contemporánea.

“A la vista de los numerosos actos que otras instituciones preparan con motivo del medio siglo del estallido de la guerra, creemos que no es necesario que nuestro centro también los organice —dice Josep Benet, director del Centre d'Història Contemporània—. Por otra parte, montar cualquier exposición cuesta un mínimo de ocho a diez millones. Nos parece mejor continuar dedicando nuestros

ella se estudian todos los bombardeos que sufrieron las poblaciones de la retaguardia catalana, dándose la relación nominal, población por población, de todas las víctimas mortales. Se relacionan unos 5.000 muertos y varios miles de heridos, alrededor de los 10.000.”

Ambicioso proyecto

Tanto este libro como algunas de las obras antes citadas forman parte de un ambicioso proyecto

del centro, consistente en estudiar el costo humano global de la guerra en Cataluña. “Hoy ya conocemos —explica el director del centro— la cifra de víctimas mortales debidas a la represión franquista de la inmediata posguerra, gracias a investigaciones relacionadas con la guerra. El historiador Alcoffar Nassacs preparó la “Història militar de la guerra d'Espanya a Catalunya”, Carles Fontserè redactó una obra exhaustiva sobre “El cartellisme als Països Catalans durant la guerra d'Espanya”, Ramon Rufat escribe “Memòries d'un agent dels Serveis d'Intel·ligència Especial Perifèrica (S.I.E.P.)”, Miquel Berga prepara la edició de los escritos de guerra del periodista inglés Langdon Davies. El centro trabaja también en el tema “Els estudiants catalans durant la guerra”, y en otros aspectos, como

Girona fotogràfica?

Les Primeres Jornades Catalanes de Fotografia, el 1980, foren l'embrió de la Primavera fotogràfica de Catalunya, la primera edició de la qual tingué lloc el 1982. Enguany s'ha arribat a la tercera, amb característiques descentralitzadores. La coordinació corre a càrrec dels Serveis d'Arts Plàstiques del Departament de Cultura de la Generalitat i hi col·laboren una munió d'institucions, galeries d'art i centres privats. El 20 de març, a Barcelona, s'obria el cicle —que duraria fins ben entrat juny— de les nombroses mostres, homenatjant el gran fotògraf de premsa Agustí Centelles, traspasat el desembre de l'any passat.

Més enllà de l'expressa inscripció al genèric de la III Primavera fotogràfica, cal deixar constància, si res més no, de la afortunada coincidència, a Girona també, de mitja dotzena d'exposicions, visibles pels volts de Sant Jordi, magna diada cultural catalana i gironina.

L'itinerari podria començar al barri vell, al Museu d'Història, amb una estudiada i didàctica mostra de Carles Fontserè, al voltant de la formació, contrastos i desenvolupament humà i urbanístic de Nova-York. A la Fontana d'Or, el veterà fotògraf anglès George Rodger, amb la sèrie Àfrica, sintetitzava l'experiència documental amb l'antropologia més respectuosa, gens folklòrica. A la sala municipal Artur Vinardell, Josep M. Jaile ens ofería un seductor conjunt de "retrats en color" del món del jazz. Al costat, un xic més tard, de la mà d'Emili Massanas, podíem constatar la qualitat estètica i "retro" d'una petita selecció de l'important llegat de la saga dels Unal, llegat assumit per l'Arxiu d'Imatges de l'Ajuntament gironí. Travessant l'Onyar, a la Casa de Cultura, el grup "Nou del Nou" (Anna Caballero, Maria Geli, Carles Mitjà, Carles Romani, Joan Castro, Manel Lladó, S. Guardiola, Jordi Carrera i Artemí) trobaven, en el muntatge, un fil conductor d'unes propostes certament heterogènies i desiguals. I a Salt, al Setè Cel, l'inquiet Moisès Tibau, dins l'imprecís concepte de postmodernitat, hi exhibia un ventall, atractiu i sofisticat, de fotos "pintades i collages".

Es prorroga el termini de «Nova York 1626-1990»

R.

L'Ajuntament ha decidit prorrogar el termini d'exposició de la mostra que actualment ocupa el Museu d'Història de la Ciutat «Nova York 1626-1990. Un relat gràfic de Carles Fontserè». Atès que la xifra de visitants de l'exposició és molt nombrosa, arribant ja a superar les dues mil persones, es prorrogarà el seu termini fins al dia vint d'aquest mateix mes.

8 Abril 1986

EL PERIÓDICO

de CATALUNYA

Difusión controlada por

GRUPO

Barcelona. Redacción, Administración, Distribución, Publicidad y Talleres: Urgell, 71-73. 08011 Barcelona. Teléfono 323 42 12. Télex 51.950 PDCO y 50.624 EDIP.
Madrid. Redacción, Administración y Publicidad: Serrano, 14. Madrid-28001. Teléfono: 435 90 46. Télex 48.579 PPED.

LA BURBUJA

MARGARITA RIVIÈRE

La última carta de Olof Palme

El 28 de febrero, a las 11 de la noche, el primer ministro sueco, **Olof Palme**, caía abatido por alguien que apuntaba al corazón mismo de la lucha menos demagógica y más eficaz por la paz. Justamente dos días antes, el 26 de febrero, **Palme** había firmado y dictado la siguiente carta —en perfecto castellano— al dibujante y grafista catalán **Carles Fontseré**:

“Estimado **Carles Fontseré**: Le agradezco sinceramente su amable carta y su litografía *Libertat!* Me dice en su carta que me envía esa litografía como recuerdo de mi visita a la exposición del Institut d'Història de la Ciutat, pero quiero decirle que, aunque, obviamente, estoy muy contento y agradecido por su obsequio, no hubiese necesitado hacérmelo para que yo recordase tan fantástica exposición. Un cordial saludo. **Olof Palme**”.

La carta llegó a manos del veterano artista catalán apenas conocida la noticia de la muerte de **Palme** que, efectivamente, visitó Barcelona y esa interesante y modesta exposición anarquista (que en su carta califica de “fantástica”), el pasado mes de noviembre, deteniéndose especialmente en fotografías y carteles. **Fontseré** se enteró por la prensa —y en concreto por **EL PERIÓDICO**— de la visita de **Olof Palme** a la exposición y, ni corto ni perezoso, decidió enviar al primer ministro una litografía original de su cartel *Libertat! FAI*, cuya nueva versión (el cartel originario llevaba fecha de agosto de 1936 y se perdió en la guerra) realizara recientemente.

El artista catalán (que perteneció al legendario Sindicat de Dibujants Professionals de Barcelona) ha mostrado su emoción a esta periodista al recibir la respuesta de **Palme**: “Es una demostración más de la cordialidad y personalidad humana del primer ministro sueco, quien, en lugar de hacer que me diera las gracias un secretario, con una fórmula estereotipada, se toma la molestia de redactar y firmar personalmente una carta”. Llama la atención en la carta

Éste es el cartel del catalán **Carles Fontseré** que dio origen

no sólo su redacción en correctísimo castellano, sino que el anagrama del primer ministro también va redactado en castellano, así como la referencia a la dirección y numeración de la carta. Un pequeño detalle éste, también, para la meditación: el Gobierno sueco parece tener claro que lo importante es poderse comunicar con los seres humanos y el idioma es el mejor instrumento; por eso de la primera a la última palabra de esa ejemplar hoja de papel han sido redactadas para que el destinatario las comprenda. Todo un ejemplo.

La secretaria, como parapeto e intermediaria

Exactamente lo contrario es lo que también le ocurrió al mismo artista catalán en su intento de correspondencia con el director de Relaciones Culturales del Ministerio de

Asuntos Ex
tonio de Se
Una ca
seré a Ser
secretaría
municó te
pedirle q
no.

Ante
cordó a
perfect
te resp
tiene
(Las s
el cat

L
insig
den
los
qu
ya
cc
te

Gabinete del Primer Ministro
Direcció Statsrådsberedningen
S-103 33 Estocolmo
Suecia

Tel. 08-763 10 00
00946-8-763 10 00

Telex
17820 premier S

EL PRIMER MINISTRO

Fecha

1986-02-26

Reg.

871/86

Carles Fontseré
Apartat de Correus 39
BANYOLES
Spanien

Estimado **Carles Fontseré**:

Le agradezco sinceramente su amable carta y su litografía *“Libertat!”*.

Me dice en su carta que me envía esa litografía como recuerdo de mi visita a la exposición del Institut d'Història de la Ciutat, pero quiero decirle que, aunque, obviamente, estoy muy contento y agradecido por su obsequio, no hubiese necesitado hacérmelo para que yo recordase tan fantástica exposición.

Un cordial saludo

Olof Palme

ENTREVISTES Ref. Carta d'Olof Palme

19 març 1986 RADIO NACIONAL-1

Cesar

19 març 1986 RADIO GRANANET

Miquel Seguí

19 març 1986 RADIO NACIONAL A CATALUNYA

Xavier Sardà "Gent com cal"

20 març 1986 TVE MADRID

Maria Casanovas "La Tarde"

Senillosa replica

Comentaba Cambó al leer la firma de un furioso ataque que le dirigían desde un periódico: "no recuerdo haberle hecho ningún favor a ese señor para que me ataque de tal manera". Pues yo sí recuerdo haberle hecho al señor Fontseré un favor.

El señor Fontseré se dirigió al Comité Conjunto Hispano-Norteamericano para la Cooperación Cultural y Educativa solicitando una bolsa de viaje para pronunciar un charla sobre *El arte en la España republicana durante la guerra civil de 1936-39* en la New School for Social Research de Nueva York. Pedía el pago del billete de avión de ida y vuelta y siete días de dieta lo que, haciendo la suma con facilidad, representa 700 dólares.

El Comité Conjunto Hispano-Norteamericano que yo presido, junto con Robert Earle, atendió su petición. Más adelante, el señor Fontseré pretendió que se le ampliara la dieta para pasar una temporadita en Nueva York a costa del citado comité; evidentemente no se atendió esta segunda petición aunque se mantuvo la primera.

Ahora el señor Fontseré ha dicho no sé cuantas falsedades que yo no tengo porque tolerar. Si el señor Fontseré no está satisfecho, en lugar de faltar a la verdad podría renunciar a la citada bolsa de viaje pues, tengo entendido que no sale de Barcelona hasta el 14 de abril. Muchas personas con más méritos que el señor Fontseré se darían con un canto en los dientes de alegría si tuvieran la ayuda que él recibe. — **Antonio de Senillosa**, director general de Relaciones Culturales del Ministerio de Asuntos Exteriores (Madrid.)

La beca de Fontserè

Tiene razón Antonio de Senillosa en su carta publicada en EL PERIÓDICO cuando dice que he pretendido "pasar una temporadita en Nueva York a costa del Comité Conjunto Hispano Americano", pues para eso está. También tiene razón cuando dice que "muchas personas con más méritos que el señor Fontserè se darían con un canto en los dientes de alegría si tuvieran la ayuda que él recibe", pues soy el primero en reconocer que mis méritos, si es que tengo alguno, son muy escasos. No obstante, deben ser suficientes para que se me solicite en colegios de altos estudios sociales y de arte en el extranjero, como la New School for Social Research de Nueva York, que menciona el señor Senillosa, y la fundación Arnolfini de Bristol, en la que, sin la ayuda de ningún organismo gubernamental español, he representado con éxito, el pasado 27 de marzo, una pequeña parcela del arte de Catalunya en la España republicana durante la guerra civil de 1936-39, junto con la obra gráfica de algunos de mis compañeros cartelistas, la mayor parte de ellos hoy desaparecidos, y fotógrafos internacionalmente reconocidos como Robert Capa, Cerdà Taro, Agustí Centelles, David Seymour, Hans Namuth y George Reiner. Exposición que se exhibirá itinerante en centros artísticos de Londres, Dublin y Sheffield.

En cuanto a mi anhelo por pasar una "temporadita" en Nueva York, dedicado a investigar un tema de carácter histórico artístico español, si el señor De Senillosa visitara mi exposición *Nova York 1626-1990, un relat gràfic de Carles Fontserè*, que actualmente exhibe el Museu d'Història de la Ciutat de Girona, comprendería, con lo que me he pateado aquella ciudad, mi ilusión es ahora recorrer los magníficos parajes de la Garrotxa, donde actualmente vivo. En lo que no tiene razón el señor Senillosa es en hacerme blanco de su rabieta. — **Carles Fontserè**. (Porqueres.)

INDICACIONES
RECEPCION

TELEGRAMA

DIRECCION GENERAL DE CORREOS

Y TELECOMUNICACION

57115 GRONA C
CZCZ MAE44 SD33Q25

DE MADRID EXTERIORES 39/38 15 21

DIRECTOR GENERAL DE RELACIONES CULTURALES
A DON CARLES FONTSERE
APARTADO DE CORREOS 39

BANYOLES (GERONA)
TF972-571Q71

2246 AQUEST PETIT INCIDENT M'ENTRISTEIX PUNT PER LE
MEVE PART AL CONSIDERO SUPERAT PUNT BON VIARJE Y
FORTE ABRACADA DEL TEU AMIC
ANTONIO DE SENILLOSA

Personas con más méritos que Fontseré se darían con un canto diestros de alegría si tuvieran la que él recibe. — Antonio de Senilosa, director general de Relaciones Exteriores del Ministerio de Asuntos Exteriores. (Madrid.)

Si el señor De Senilosa visitara mi exposición *Nova York 1626-1990, un relat gràfic de Carles Fontseré*, que actualmente exhibe el Museu d'Història de la Ciutat de Girona, comprendería, con lo que me he pateado aquella ciudad, mi ilusión es ahora recorrer los magníficos parajes de la Garrotxa, donde actualmente vivo. En lo que no tiene razón el señor Senilosa es en hacerme blanco de su rabieta. — Carles Fontseré. (Porqueres.)

historia

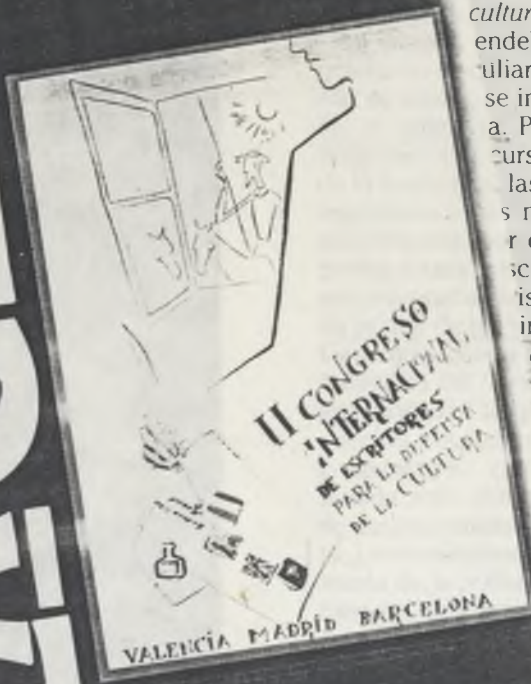
325 PTAS.

17

LA CULTURA

LA GUERRA CIVIL

Manuel Tuñón de Lara
Alicia Alted
Francisco Caudet
Paloma Tuñón de Lara
Carmen Grimau
M. Dolores Saiz
Joan Tresserras
Carmelo Garitaonandía
Justino Sinova

con las concepciones culturales iluministas y humanistas del programa frentista, fijando así definitivamente la *imagen frentopulista*: imagen, ante todo, de *afirmación e clase antifascista*.

La plástica política del 36 elabora desde la lucha, no sin cierta ingenuidad, todo un calendario revolucionario donde se verifica la confluencia de un *anticapitalismo visce* (fruto del marxismo y del sindicalismo particularmente desarrollado en nuestro país) con la ideología derivada del *Siglo de las Luces*, en la lucha por la liquidación de los señores feudales y por la supresión de las órdenes religiosas (6). *La mano se levanta así en un paradigma: Le vrai travail est celui des mains*, escribía Louis Aragon precisamente en el verano del 36. No hay ninguna contradicción en esas *destructoras* en la lucha y *constructoras* la vez, de modelos positivos. La prensa se apunta insistentemente a la función de estas imágenes: *El cartel para el enemigo (...), son colores para los leales*. Presentes y ausentes en la vida cotidiana del 36, la retaguardia, cobran especial importancia cuando se refieren a la cultura, a la milicia, a la campaña de alfabetización. El esfuerzo colectivo para salvar la cultura, el esfuerzo colectivo para salvar la cultura, acaso porque, como bien señalara María Teresa León, *no se puede salvar la cultura sin proponérselo nadie seriamente y casi superstición por cultura y arte*.

La cultura, endeble, parcial, efímera, adalid del poder catártico: desde entonces se informa y, hasta junio del 36, se informa. Por ella pasarán las percursoras y decimonónicas, las hinchadas y pomposas, las metafóricas de la(s) Retaguardia. Por ella operarán los contuocubistas y futuristas de la Retaguardia. En esta de guerra, la *imagine* imera Guerra Mundial, en *clásica*, de trincheras y no enemigo. Por ella, al *teatro*, a las *escenas* de evas caravanas de heridos no del exilio o de la Retaguardia, una línea tremendista, *clásica*, pero que asiente, la *iconología* victoriosa, sometida a arte de castigo. Madrid, o eran sino esas ciu-

dades mártires que anunciaban Varsovia o Stalingrado.

Surgirán también en los muros de la retaguardia los inquietantes monstruos surreales, espléndidamente ideados por Ramón Puyol, del *Infiltrado*, del *Quintacolumnista*, del *Bulista* y, en la primavera del 37, del *Izquierdista*.

Fue tanta la popularidad del cartel que —lo recuerda el cartelista catalán Fontseré— generó una obsesiva actividad: cada sindicato, cada rama profesional (hostelería/taxistas/trabajadores de la Banca/alimentación/agentes municipales/ferroviarios, etc...) quiso verse representado en una imagen *rompiendo las cadenas que oprimen* (7).

No todos los partidos *apostaron* por la revolución. Sin embargo, todos la *reconocieron*. Todos, de una forma u otra, afirmaron su presencia y la incluyeron —como irreversible— en la iconografía del momento. El Frente Popular iba, en este sentido, mucho más lejos en la creación imaginaria y en las aspiraciones inmediatas de justicia popular de lo que marcaban estrictamente sus límites programáticos. Dentro de los límites encorsetados del moderado programa frentista, se había ido formulando, aun como retórica paralela a la del gobierno de la República, una certeza histórica. La certeza de la revolución. Así, lenguajes esquizofrénicos hablaban, al unísono, de revolución proletaria/libertaria/democrático-burguesa.

Desde el inicio de la guerra se juega, inevitablemente, con el modelo soviético. Todos miran hacia la Unión Soviética, incluso desde la desconfianza. Sus símbolos son miméticamente reproducidos en vallas, en trenes o en camiones repletos de milicianos, por los múltiples aparatos de propaganda (oficiales y de partidos) que constituirían la réplica de esos *ejércitos del Arte* que Maiakouski ideara. Su modelo militar —leninista— es principalmente difundido por la propaganda cartelística del 5.º Regimiento, que impone, en los implacables perfiles de soldados, en las contundentes líneas de fusiles apuntando, la nueva configuración simbólica del Ejército Popular. *Tuvieron una importancia capital* —escribe Fontseré, refiriéndose a estos carteles—, *ya que crearon la mentalidad en todos los dibujantes del Sindicato, incluso en los libertarios como yo, que los anarquistas se equivocaban, y lo que había que hacer era un ejército regular*.

CARLES FONTSERÈ

Barcelona, 1916. Comença a dibuixar professionalment als 15 anys. Fotògraf, il·lustrador, pintor, dissenyador de cartells, decorats teatrals i vestuaris, dibuixant de còmics, són algunes de les seves facetes.

II congrés internacional de la llengua catalana

Andorra. Aragó. Balears i Pitiüses. Catalunya Nord. L'Alguer. País Valencià. Principat de Catalunya

Barcelona, Saló del Tinell
Maig 1986

Diumenge se celebrà la 22a. edició en un hotel de Lloret

Crida a la defensa de la cultura en el lliurament dels premis Recull

BLANES (Dels nostres corresponents R. Gouzy i S. Soler). — Un hotel de Lloret de Mar fou escenari diumenge de l'acte de lliurament dels premis Recull que organitza la revista blanesca que duu aquest mateix nom. Matilde Saurí, Joan Vergés, Joan Cavallé, Josep Grau i Jesús Vila foren els autors guardonats, cada un en el gènere corresponent, d'aquesta vint-i-dosena edició literària que impulsa l'industrial Benet Ribas.

Davant d'una nodrida assistència de personalitats públiques entre les quals es comptaren el conseller d'Economia i Finances, Josep Maria Cullell; l'alcalde de Blanes, Maria Dolors Oms; el diputat de Minoria Catalana, Jaume Casademont, i l'escriptor Esteve Fàbregas, entre altres, Benet Ribas, director executiu de «Recull» i element fundador de l'equip a l'any 1920, féu una breu exposició del que havia estat la trajectòria de la revista des d'aleshores i destacà «la lluita ferma i concreta en la defensa de la llengua i la cultura catalanes». Posteriorment es llegí el veredicte emès pel jurat que estava compost per Joan Colomines, Joan Argenté, Benet Ribas, Salvador Roca, Mossèn Jaume Reixach, Maria Ribas i Maria del Vilar Puig.

MATILDE SAURÍ: «TREBALLAR PER LA CULTURA»

El premi Puig i Llensa de narració recaigué en una jove ATS de València, Matilde Saurí, que s'estrenava amb la primera obra «La lliamera» i que es mostrava entusiasta i nerviosa: «És la primera vegada que em presento als Recull; em vaig decidir en veure la convocatòria als mitjans de comunicació; em va semblar interessant. Ara espero que em serà més fàcil poder escriure i treballar encara més per la nostra cultura».

JOAN VERGÉS, POETA RESSUSCITAT

Barcelona es va fer amb el guardó de poesia Ribas i Carreiras, amb l'obra «Com un bosc silenciós». L'autor, que ja havia participat en altres edicions, en assabentar-se de l'èxit, s'auto-definí com un «poeta ressuscitat» i explicà que en els darrers anys havia deixat aparcada la ploma; «aquest reconeixement em servirà ara com un gran incentiu per al renaixement de la meua producció».

JOAN CAVALLÉ, LA REVELACIÓ

El jove tarragoní Joan Cavallé, constituï la verdadera revelació del certamen. Aconseguí que dues obres seves quedessin finalistes en la modalitat de narració, a més a més d'emportar-se el premi Salvador Reynaldos de teatre amb la peça «L'espiral. Exercici d'autofàgia».

UN DESERT I DOS ACCÈSSITS

El premi Josep Ametller d'assaig fou declarat desert per manca de participació i el Rafel Cornellà, que s'atorga a qui presenti un millor retrat literari o entrevista, fou repartit entre dos candidats: Jesús A. Vila, d'Hospitalet

D'esquerra a dreta, Joan Vergés, Joan Cavallé, Matilde Saurí, Jesús A. Vila
(Foto: Gouzy)

per «La intensa passió de viure d'un cartellista universal. Carles Fontseré (1916-1986)» i Josep Grau, català resident a Zurich per «Ramon Folch i Camarasa o el testimoni d'una absència».

Josep Grau, resideix a Suïssa des de fa trenta anys, però no ha perdut contacte amb la cultura catalana, i menys amb els premis Recull que s'ha endut en dues edicions més, a part de la d'enguany: «Estic molt emocionat i satisfet. Encara que visqui a l'estranger, els meus actes i els meus costums són catalans. Puc dir que a Suïssa, Catalunya és

ben coneguda i respectada».

El conseller d'Economia i Finances, Josep Maria Cullell que en l'acte de diumenge representava el President de la Generalitat, també féu una exposició centrada bàsicament en el problema de la manca de normalització de la llengua catalana «s'ha de fer un esforç generalitzat per part de les administracions i de cada ciutadà perquè un idioma no és solament un vocabulari, és la manera d'aprendre a enraonar, de valorar mentalment el món que ens envolta».

Concedidos los premios literarios Recull-86

Blanes. (De nuestro corresponsal). — En el curso de una fiesta literaria celebrada en Santa Cristina, entre Blanes y Lloret, fueron proclamados los premios Recull-86, convocados por la publicación de igual nombre que este año ha alcanzado su XXII edición.

El Puig i Llensa de narración se otorgó a la obra "La Llimera", de Matilde Saurí, de Valencia; el Ribas y Carreiras de poesía a "Con un bosc silenciós", de Joan Vergés, de Barcelona; el Salvador Reinaldos de teatro inédito a "L'espiral. Ejercici d'autofàgia", de Joan Cavallé, de Tarragona, y dos accesits del Rafael Cornellá de retrato literario y entrevista, para los trabajos titulados "Carles Fontseré, la intensa passió d'un cartellista universal", de Jesús A. Vila, de l'Hospitalet, y "Ramon Folch y Camarasa o el testimoni d'una absència", de Josep Grau, de Zurich. Por no haberse presentado ninguna obra, quedó desierto el Josep Ametller de ensayo que precisamente este año debía dedicarse a la vida y obra de Salvador Espriu.

El jurado lo ha presidido Joan Colomines y ha estado formado por Joan Argenté, Benet Ribas, Jaume Reixach, Salvador Roca y Maria Ribas, actuando de secretaria Maria del Vilar Puig.

En total han participado 193 trabajos originales de 163 autores pertenecientes a las comarcas de Barcelona, Girona, Lléida, Tarragona, Valencia, Baleares, Cataluña Norte y Suiza. En representación del presidente Pujol asistió el conseller Cullell.

E. CASALS GINESTA

Ursula Tjaden
Auf der Suche nach...
 Über den andalusischen
 Maler und Kombattanten Helios Gómez

Ich suche nach Material...

Seit Jahren suche, sammle ich Kunst im Zusammenhang mit dem Spanischen Bürgerkrieg, auch Vorläufer, auch spätere Arbeiten, Grafiken, Plakate, Tafelbilder und Plastiken, Filme, Architekturen, Inszenierungen, die Ausdruck der Verhältnisse, Bewegungen, Tendenzen von damals sind.

Bei dieser Suche stoße ich 1979 in einem Archiv in Barcelona erstmals auf Arbeiten von Helios Gómez, eine Mappe mit Druckgrafiken und Gedichten –, verlegt in Berlin im Jahre 1930: *Ira – Schreckensherrschaft in Spanien*. Auf den ersten Blick es sich um Holz- oder Linolschnitte zu handeln. Aber bestimmte Elemente widersprechen dieser Technik. Tatsächlich Druckvorlagen Tuschezeichnungen. Monochrome schwarze und weiße Flächen, scharfkantig, eckig, aggressiv, die Szene Schlaglicht beleuchtet: der Diktator, die Civil, die Unterdrückten, die G

ten, gehen selbst Spuren nach, suchen Archive auf, nehmen Kontakte auf, um diese Forschungsarbeit zu unterstützen.

Zum Beispiel Carles Fontseré. 1936, 20jährig, Mitglied des Syndikats der Berufsgrafiker, ist der Autor einiger der bekanntesten von dieser Institution veröffentlichten Bürgerkriegsplakate. Bis 1973 selbst im Exil, sieht er heute seine wesentliche Aufgabe in der Verbreitung der Ideen, der Antriebskräfte und der Realisationen im republikanischen Spanien der 30er Jahre. 1978 veröffentlicht er den bereits erwähnten Artikel mit vielen sehr lebendigen Informationen über Helios Gómez als „Präsident des Syndikats der Berufsgrafiker“. Im Frühjahr 1985, während der Überlegungen, wie 1986 der 50. Jahrestag des Beginns des Spanischen Bürgerkriegs für ein Aufmerksammachen auf die Avantgarde der 30er Jahre zu nutzen sei, trifft mein Brief mit Carles Fontseré stell mir sein gesamtes Material zur Verfügung, nimmt selbst alte und neue Kontakte auf, vermittelt Adressen von und Gespräche mit Personen, die über das eine oder andere Auskunft geben können, sucht selbst nach weiteren Quellen und denkt mit, was noch hilfreich sein könnte. Besonders er, aber auch andere, stehen förmlich mit geöffneten Händen und fragen: „Was willst Du haben, wie können wir Dich unterstützen?“

In der Hoffnung, nicht nur Fachkreise anzusprechen, schreibe ich an die großen spanischen Tageszeitungen und bitte zu veröffentlichen, daß sich all die an mich wenden mögen, die über Leben und Werk von Helios Gómez Auskunft geben können.

... und finde seinen Sohn

Es antwortet unter anderem ein Herr aus Barcelona, daß er gern bereit sei, mir die – allerdings wenigen – Materialien und Informationen über seinen Vater zur Verfügung zu stellen. Und nennt mir eine Adresse in Deutschland, die nach 30 Jahren möglicherweise nicht mehr zutreffend sei, es sich jedoch lohnen würde, dieser Spur nachzugehen.

... und finde Bilder

An Arnolfini Exhibition
Selected by Rupert Martin and Frances Morris
Organised by Frances Morris

NO PASARAN !

PHOTOGRAPHS AND POSTERS OF THE SPANISH CIVIL WAR

CONTENTS

4	Foreword and Acknowledgements
5	Preface by the Rt Hon. Michael Foot, MP
6	Chronology and Map
9	Glossary of Political Organisations
11	Carles Fontseré: CATALAN POSTERS OF THE SPANISH CIVIL WAR
25	David Mellor: DEATH IN THE MAKING: REPRESENTING THE SPANISH CIVIL WAR
32	The Photographs: Capa, Taro, Seymour (Chim), Campaná, Centelles, Namuth and Reisner
39	Stephen Spender: <i>War Photograph</i>
57	George Barker: <i>Elegy on Spain</i>
65	Biographical Notes
70	Stephen Spender: <i>Fall of a City</i>

NO PASARAN
NO PASARAN
NO PASARAN!

Of the photographers and artists represented in the exhibition, Campaná, Centelles and Fontseré – three native catalans – were immediately involved, their Republican sympathies quite clear. All three faced imprisonment and exile in the aftermath. Robert Capa established his reputation as The War Photographer though he lost his closest friend, Gerda Taro, who was killed in Spain. Life magazine commented that Taro was “probably the first woman photographer ever to be killed in action.” Two young German photographers, Hans Namuth and Georg Reisner, had gone to Spain to cover the Workers’ Games in Barcelona but stayed on, fired by the kind of zeal that motivated so many Europeans and Americans to join the International Brigades.

An Arnolfini Exhibition
Selected by Rupert Martin and Frances Morris
Organised by Frances Morris

NO PASARAN !

PHOTOGRAPHS AND POSTERS OF THE SPANISH CIVIL WAR

CONTENTS

- 4 Foreword and Acknowledgements
- 5 Preface by the Rt Hon. Michael Foot, MP
- 6 Chronology and Map
- 9 Glossary of Political Organisations
- 11 Carles Fontseré: **CATALAN POSTERS OF THE SPANISH CIVIL WAR**
-
- 25 David Mellor: **DEATH IN THE MAKING: REPRESENTING THE SPANISH CIVIL WAR**
- 32 The Photographs: Capa, Taro, Seymour (Chim), Campaña, Centelles, Namuth and Reisner
- 39 Stephen Spender: *War Photograph*
- 57 George Barker: *Elegy on Spain*
- 65 Biographical Notes
- 70 Stephen Spender: *Fall of a City*

■■■■■ Of the photographers and artists represented in the exhibition, Campaná, Centelles and Fontseré – three native catalans – were immediately involved, their Republican sympathies quite clear. All three faced imprisonment and exile in the aftermath. Robert Capa established his reputation as The War Photographer though he lost his closest friend, Gerda Taro, who was killed in Spain. Life magazine commented that Taro was “probably the first woman photographer ever to be killed in action.” Two young German photographers, Hans Namuth and Georg Reisner, had gone to Spain to cover the Workers’ Games in Barcelona but stayed on, fired by the kind of zeal that motivated so many Europeans and Americans to join the International Brigades.

U.G.T

Fontseré

RIEBALLA

*per als que
lluiten!*

Fontseré:
UGT
Work for those
who are fighting!

Cultura

La exposición "No pasarán" marca los 50 años de la contienda

Fotografías y carteles de la Guerra Civil española se exhiben en Londres

El Camden Arts Centre de Londres conmemora el medio siglo de la Guerra Civil española acogiendo una exposición de fotografías y carteles de la contienda. Obras de Michael Adam, Pere Català, Carles Fontserè, Lorenzo Goñi y Robert Capa, entre otros, figuran en esta selección.

que políticos y expertos han convertido en bandera de conveniencia.

Michael Foot, el político laborista contribuye con un prefacio emocionante y nostálgico al catálogo, prefacio en el que expone su creencia en que la barbarie fascista podría haber sido detenida en España y en el que exalta el papel desinteresado y valiente de las brigadas internacionales.

Los carteles son todo un descubrimiento, especialmente los producidos en Barcelona, independientemente de los partidos, en los primeros momentos de la guerra, carteles de una gran simplicidad, en negro y rojo en los que mensaje e imagen se unen admirablemente. No usaban imágenes existentes, sino que eran expresión creativa de la mejor vanguardia, discípulos aventajados del primer gran arte de la revolución soviética con el que compartían la visión del artista como combatiente. Cuando la Guerra Civil el problema del artista comprometido

dor de "Treball", técnica introducida por Renau, al igual que Gabriel Casas y Pere Català; Carles Fontserè exorta a las mujeres al trabajo y el prolífico Lorenzo Goñi pide apoyo para el Socorro Rojo Internacional.

La sección fotográfica es la más conocida. La Guerra Civil crea un nuevo tipo: el fotógrafo-reportero que, sin armas, ve la guerra desde el centro mismo del Combate. Narrador-protagonista la suya es una visión desde el infierno. Gerda Taro y Robert Capa, amantes y colegas, son cronistas y participantes que los años convertirán en leyenda, leyenda heroica en la que el romanticismo se teñirá de negro existencial.

La muerte, protagonista

La muerte es, inevitablemente, su protagonista. Muerte en combate, muerte en la calle o en la plaza soleada, muerte de niños y niños solos que la contemplan y muerte del narrador (son fotos muy novelescas, con todo

instantáneo, su rapidez, aparente "veracidad" y, especialmente su versión mágica de la muerte, hacen que la fotografía se convierta en la imagen central de la que dependerán y se alimentarán las otras artes.

Guerra que no fue enteramente "cosa de hombres" como nos cuentan las instantáneas de Taro, guerra de milicianas combatientes, de compañeras de combate y de pareja, de mujeres para quienes la defensa de la República era sinónimo de la del hogar: la cara inolvidable de la Pasionaria y la de tantas mujeres de nombres olvidados que con su mono "unisex" ejercían una igualdad de derechos.

Orwell y Koestler, espectadores privilegiados de nuestra contienda pensaron que la "historia" había terminado en tierras de España. Quizá no terminó la "historia", pero sí una historia a la que ellos contribuyeron sus más brillantes ficciones.

PRESS RELEASE

Galleries 2 and 3 29 March - 4 May

NO PASARAN: Photographs and Posters of the Spanish Civil War

To mark the 50th anniversary of the outbreak of the Spanish Civil War Arnolfini is mounting an exhibition presenting, for the first time in this country, photographs and posters representing the struggle.

Just as the conflict was a testing ground for new machinery and methods of warfare, so too it engendered a new kind of photojournalism, with miniature cameras like the leica and the Rolleiflex allowing photographers, for the first time, to capture action close-up - not only at the front line but also in the towns and country villages embroiled in the struggle. The war was also fought in the World's press. Photographs, posters and eye witness accounts played a major role in galvanising support for the Republicans from individuals throughout Europe and America.

Of the photographers and artists represented in the exhibition Campana, Centelles, and Fontseré - three native catalans - were immediately involved, their political sympathies clear. All three faced imprisonment and/or exile in its aftermath. Robert Capa lost his greatest friend when Gerda Taro was killed in Spain. Others like Hans Namuth and Georg Reisner had gone to Spain for other reasons but stayed on, fired by the kind of zeal which motivated so many Europeans and Americans to join the International Brigades.

To put the posters in a wider context examples of the graphic posters compelling in their message and their dynamic design will be interspersed with the photographs. Twenty posters are being loaned from the Institut Municipal d'Historia de Barcelona and these include designs by Carles Fontseré, Marté-Bas, Lleo and Lorenzo Goni.

The exhibition is accompanied by a 72-page catalogue which includes a foreword by the Rt. Hon. Michael Foot MP, an essay by David Mellor on the photographs and an essay by Carles Fontseré on the posters.

NO PASARAN! will tour to the Camden Arts Centre, London, the Mappin Art Gallery, Sheffield, the Gallery of Photography, Dublin, the Newlyn Orion Gallery, Penzance and the Royal Albert Memorial Museum, Exeter.

THERE WILL BE A PRESS LUNCH ON THURSDAY 27TH MARCH AT 12.30 PM
RSVP TO LOUISE COGMAN

ARNOLFINI
B R I S T O L
NARROW QUAY BRISTOL BS1 4QA 0272 299191

25

86

The agony of Spain

War posters: 'Join The Unified Socialist Party' (left) and 'The Angel Of Peace ... Of The Fascist Will Be Crushed By The Libertarian Youth Movement' (right).

by
Adrian Booth

THE Spanish Civil War ended 50 years ago this month with the unconditional surrender of the Republican army.

It had been a bloody conflict between left and right and a testing ground for new machinery and methods of warfare

And it meant a new breed of photojournalist, because miniature cameras allowed them a new mobility and the chance to capture on film the agony of Spain in the frontline, the towns and the villages

These photographs have been brought to life again in an exhibition at Bristol's Arnolfini gallery.

MISERY

The exhibition, which also includes poster art, is called *No Pasaran!* (They shall not pass!) and centres on the idealistic early period of the 1936 uprising, which grew into civil war.

Photographs have been chosen from thousands held in photo-libraries in Barcelona, Madrid, New York, London and Paris, many of them rarely or never seen in this country.

They display the disturbing realism we've come to expect from war photos — strong emotion, human misery, violence and death.

The complex history of Spain's civil war still provokes strong feelings today. It marked the rise of Fascism and ran into World War Two.

Mussolini, Hitler and the Catholic Church supported the insurgents led by Franco.

In turn the socialist Republican forces, who had ousted the monarchy, were to be organised by Stalin.

ROMANTIC

Catalonia, an area with its own language had been given a large measure of autonomy under the Republic, and its people fought fiercely until their eventual defeat.

The Spanish Civil War is a grim tale of assassinations, uprisings, power struggles and the conflict of idealism.

Among the images is a work by Picasso, commemorating his horror at the bombing by Mussolini of republican Guernica's civilian population.

Elsewhere bold anti-fascist democratic propaganda posters strongly evoke the era.

One artist displayed is Carles Fontserc, who lives in the Catalonia mountains, and he attended the exhibition's opening.

"It was the war that divided families," he said. "I was just 20 when I was making these posters, and poster painters were

Assault guards fire at insurgents, Barcelona, 1936.

Focus on the conflict that split a nation 50 years ago

LEFT: Women in the frontline, 1936

RIGHT: Victim of Lerida bombings, 1937.

held responsible for stirring up the conflict.

"At the beginning it was a spontaneous and romantic war. Those that took part were not Communists but idealistic people with no definite ideas, fighting against oppression and the Catholic Church.

HEROIC

"We didn't know it would be a war. It was after the spring of 1937 that the guerilla war ended, and the resistance began to follow Stalin's directions."

Fontserc ran to Paris after the democrats' defeat as one of

400,000 refugees and exiles fleeing before the victorious insurgents.

In Paris he experienced bombing and subsequent invasion by the Germans and later bombing from the RAF.

"I've lived different lives in different worlds and these changes in my life have meant that I had to start all over again several times," he said.

He only felt able to return to Spain in 1973, when he renewed friendships with people on both sides of the conflict, some of whom he'd known since childhood.

These harsh, heroic images

helped inspire thousands of volunteers to join the International Brigade and fight the fascists alongside Spanish republicans.

One such man was Joe Norman, then a young boxer from Manchester now living in Cleveland.

ESCAPE

"If I'd known how slim a chance we really had," he said, "I never would have gone!"

He dodged the French police to slip into Spain in 1937 and has many a tale from the day "I'm bloody lucky to be alive."

PRES
RELEA

25
X
86

Galleries 2 and 3 29 March - 4

NO PASARAN: Photographs and Post

To mark the 50th anniversary of the Arnolfini is mounting an exhibition in the country, photographs and posters

Just as the conflict was a testimony of warfare, so too it engendered miniature cameras like the leica for the first time, to capture action line but also in the towns and countryside. The war was also fought in the words and eye witness accounts played

ENTREVISTA

RADIO 4 - 8/4/86

Elvira Altès

tema: Exposició Cartòfila sobre la Guerra Civil
al Ateneu Enciclopèdic Popular

£2 MONTHLY

REVIEW

MARKIST REVIEW June 1986

VOLUME 1 ISSUE No.3

JUNE 1986

INSIDE THIS ISSUE

The anti-Marxist nature of D. North

Suez 30 years on

Ireland and the Permanent Revolution

Reviews: Palme Dutt 'The Printers'

THE SPANISH REVOLUTION 1936

Leon Trotsky: The Class, the Party and the Leadership

Review: Photographers of the Spanish Civil War

LIBERATION

Freedom! Anarchist poster designed by Fontserè

per als que lluiten!

er and Gerda... killed in... in July... ers produced... of the va... were clearly re... Fontserè, a... and photo... contributed an... on the con... en Catalan... Spanish Re... low the Union... l Designers... ona affiliated... eneral Union... the outbreak... colleagues set... studio in a... d mansion on... ere produced... s... and I lived... ys of revolu... with great... a feeling of... ke anything... enced in our... ough we had... in the first... armed strug... rles... hes on some... alities of the... tion when he... ay Days' of... lay Days the... government... and the... of the CNT... Barcelona... ad been in... ty... Al the anar... trade union... on of anar... chers ordered... of the barri... cts and re... ow the reac... y the PSUC... n Socialist... cted in his... artist... is an exhibi... ide a politic... the Spanish... Civil War... nation, cour... ngth of the... class is un... yed in the... the photo... rtists. It is... tional Com... rth Internu... rry forward... lay

id to... he... the... ely... UM

alin... med... d by... mber... ult on... by the... ectives... sorship... police... in the... n Spain;... diaman... militias... rkers... nis in the... the strug... sm.

er-revolu... were sup... e organised... GPU, who... cial detach... t down and... e revolutionary

ugs

GPU were re... reges of Spanish... - ex-fascists, ... brothel owners... s criminal types... er with specially... assian operatives, ... e simultaneously... in the systematic... ation of Lenin's... rd in the Moscow

, too, would in their... 'recalled' to Moscow... uidated because they... too much.

linist policy decreed... the task of the work... lass lay in an alliance... the 'progressive', 'anti... icist' wing of the... rgeoisie to complete the... rgeois revolution.

o this end, everything... hich stood in the way of... is alliance must be... ushed. This was the reac... onary essence of the... Popular Front

LA IND

L'AGRIC

Agriculture, Industry - everything for the Front

Having refused Trotsky's advice to enter the UGT and win over the socialist workers in 1934, the POUM now accepted a division of labour with its allies, the CNT, instead of sending its cadres into the huge anarchist militias with a revolutionary programme to defeat the right-wing leaders.

Patrolling separate sectors of the front, the POUM with 50,000 militia men in the field, opposed the

Spontane... cades were en... CNT and P... and an open... existed for... class to take... lonia, as a sp... the rest of Sp...

While the a... ers negotiat... POUM tempo... publicans an... prepared the... result was h... hundreds m... Andres Nin, m...

... government of the Repub... into power by a Popular... Front electoral pact in... February, 1936, were... thrown into crisis.

With garrisons all over... Spain rallying to the fas... cists, the government... issued a call for calm, whilst... working behind the scenes... for a deal with Franco.

The leaders of the Span... ish Socialist and Commun... ist parties placed them... selves at the disposal of the... government - a govern... ment which had no inten... tion of drawing the sword... against the fascists.

Armed

Meanwhile the trade un... ions clamoured for the... workers to be armed and... declared a general strike to... confront the fascists'... attempt to seize power.

On July 19, the ranks of... the largest trade union con... federated, the anarchist... led CNT, stormed barracks... throughout Barcelona, the... capital of Catalonia.

The military had enter... tained high hopes of an

Popular Front was the... POUM - the so-called... Workers' Party of Marxist... Unification - the product... of an unprincipled fusion... between the former Span... ish section of the Trotskyist... Left Opposition led by... Andres Nin and the Span... ish supporters of Bukharin... led by Joaquin Maurin.

In a matter of days and... with extraordinary initia... tive the working class im... proved militia organisa... tions armed with weapons... hidden for years or seized... from the defecting garri... sons.

Collectives were estab... lished to control the run... ning of industry and

Anarchist militia man and his family in Barcelona

1986 Sheffield

which... government of

MONTHLY THEORETICAL JOURNAL OF THE WORKERS REVOLUTIONARY PARTY

£2
MONTHLY

INSIDE THIS ISSUE

The anti-Marxist
nature of D. North

Suez 30 years on

Ireland and the
Permanent Revolution

Reviews: Palme Dutt
'The Printers'

VOLUME I ISSUE No.3

JUNE 1986

THE SPANISH
REVOLUTION 1936

Leon Trotsky: The Class, the
Party and the
Leadership

Review: Photographers of the
Spanish Civil War

Editors:
U.G.T.
Workers Revolutionary
Party and Party

LIBERTAT!

A high-contrast, black and white illustration of a hand holding a dagger aloft. The hand is rendered in a stylized, almost abstract manner, with the fingers gripping the hilt of the dagger. The dagger is pointed upwards and to the right. The background is a light, textured grey.

F.A.I.

Freedom? Anarchist poster designed by Fontana

LA INDUSTRIA

L'AGRICOLTURA

TOT PER AL FRONT

Agriculture, Industry - everything for the Front

NO PASARAN!

1-28
November

Photographs and Posters of the Spanish Civil War

No Pasaran! is an Arnolfini touring exhibition.

left-right struggle; it aroused intense ideological commitments of many, conflicting kinds, both within and outside Spain. For the military rebels, hatred of the Republic was inspired by a potent mixture of anti-liberalism, anti-atheism and anti-Communism. For many peasants and working people this was the moment to try to create a more equitable society based on Marxist or anarchist principles. For Parliamentary Socialists and Republicans it was a matter of defending the Republic, safeguarding Spain, and perhaps Europe, from Fascism. The conflict also gained a 'European' stage through support for the Nationalists from Germany and Italy and through the involvement on the Republican side of the International Brigades and the Soviet Union.

Just as the conflict was a testing ground for new machinery and methods of warfare — seen most tragically in the devastating aerial bombardment of Madrid and Guernica — so too it engendered a new kind of photojournalism, with high speed miniature cameras like the Leica and the Rolleiflex allowing photographers, for the first time, to capture action close-up, not only on the front line but also in the towns and villages embroiled in the struggle.

Of the photographers and artists represented in the exhibition, Campaná, Centelles and Fontseré — three native Catalans — were immediately involved, their Republican sympathies quite clear. All three faced imprisonment and exile in the aftermath. Robert Capa established his reputation as The War Photographer though he lost his closest friend, Gerda Taro, who was killed in Spain. *Life* magazine commented that Taro was "probably the first woman photographer ever to be killed in action". Two young German photographers, Hans Namuth and Georg Reisner, had gone to Spain to cover the Workers' Games in Barcelona but stayed on, fired by the kind of zeal that motivated so many Europeans and

Newlyn Art Gallery, Penzance

ARNOLFINI GALLERY, BRISTOL MARÇ - MAIG 1986

THE SHOTS KEEP ECHOING

from the Spanish Civil War exhibition of posters and photographs at the gallery of photography.

ivil War
rcise an
ation. An
between
terrifying
neralised
y, brutish
ar that,
pation of
gade and
tingents,
dividuals
s. Recent
television
the 50th
break of
us that
on both
publican

"Marking", the subsequent book of war photographs by both of them, Capa penned a laconic, Hemingwayesque dedication to her: "For Gerda Taro, who spent one year at the Spanish front, and stayed on."

Capa's best known photograph, perhaps the most

● ART Aidan Dunne

famous image of the war, was a slightly blurred, dramatic image of a Republican militiaman dropped by a bullet on the Front de

the front line, show us people all too like ourselves and offer no comfort whatsoever.

Pride and exhilaration emerge also in the essay by poster maker Carles Fontserè on the vigorous and prolific industry that at first spontaneously, then with greater calculation, produced an endless parade of urgent, revolutionary graphics to spread the word.

Among the writers and artists drawn into direct or indirect involvement, including Orwell, Malraux, Hemingway and Picasso (who was from Barcelona, in

El Periódico 19.6.86

Primera exposición sobre la guerra con la CNT como fondo

Tres años de historia ácrata en la Casa de l'Ardiaca

La historia de España de los años 1936 al 1939, vista desde el lado anarquista, es el tema de una exposición acompañada de conferencias que, organizada por el Ateneu Enciclopèdic, se exhibe en el Institut Municipal d'Història

PERE MEJÍAS

■ Barcelona. - El Ateneu Enciclopèdic Popular ha organizado una exposición sobre *L'anarquismo i la guerra civil (1936-39)* en el Institut Municipal d'Història (Casa de l'Ardiaca), calle Santa Llúcia, 1.

En esta primera exposición que se inaugura en Barcelona sobre la guerra civil en el año del cincuentenario, el material expuesto se ha distribuido de forma armónica en veinticuatro vitrinas y más de cuarenta pequeños paneles en los que se muestra la abundante documentación de la

época recopilada: carnets del sindicato Confederación Nacional del Trabajo (CNT), carteles, folletos propagandísticos, programas de cine y teatro, facturas, recibos, cartas -entre éstas una manuscrita con el membrete *Carta de Campaña. CNT desde el Frente-*, sellos antifascistas, dinero impreso por la CNT, postales, medallas, insignias, un mapa del frente de Aragón para seguir el curso de las operaciones bélicas, etcétera.

La prensa de la CNT

En los paneles de la muestra resalta la proliferación de la pre-

sa periódica de la CNT durante el trienio bélico. Más de veinticinco títulos de la CNT y otros de diferentes movimientos obreros se hallan expuestos. Por su peculiaridad destacan *Parapeto* (Diario de la CNT desde el Frente) y *Guerra di Classe* (Sección Italiana de CNT de Barcelona).

Paralelamente a la exposición, que permanecerá abierta al público de forma gratuita hasta el 20 de julio, se pronunciarán conferencias, en las que intervendrán personalidades de la política y la cultura, como Alberto Hernández (hoy), Francesc Molins, Heribert Barrera y Federica Montseny.

El Ateneu Enciclopèdic Popular fue fundado en 1903 por obreros e intelectuales y en 1939, cuando ya contaba con más de 20.000 socios, fue desmantelado por las tropas franquistas. En 1980 comenzó a funcionar de nuevo.

EXPOSICIÓN EN ALICANTE»

cent

GIL ALBERT,
URAL ALZINA
TOS CNT-ALT
NTE MURCIA.

as.
bundante público
os pasquines de
ginas de papel
el sumario que

DNALISTA EN

IO EN TIE-

Diputación de Alicante
Instituto de Estudios Juan Gil-Albert - Ateneu Enciclopèdic Popular
Casa de Altors Provincial de Alicante - Asociación Cultural Alzina

The struggle of new ideas against old

Anyone who organises, or simply visits and interprets, an exhibition about the Spanish Civil War (which began 50 years ago this July) feels immediately concerned to draw a relationship between that time then, and our own time today. The Spanish Civil War has always been seen in profoundly symptomatic terms (more books are said to have been written about it than about the Second World War). In the catalogue, in press reviews, and in the visitors' book at the Arnolfini varied lessons have been drawn.

Carles Fontseré, a Catalan and a leftist poster artist at the time of the war, declares that for Spaniards who lived through the war the vital thing is to speak out about it, since even today little is known about it in Spain. The English organiser of the show, Frances Morris, says that we must learn from it to 'protect our freedoms' which today are under threat. As far as the photographs themselves are concerned, the new tools of semiotic analysis have made it appear so obvious where old 'documentary' photos are staged, or where real-life images have been chosen to conform to age-old archetype, that it becomes rather tempting to say that times have totally changed. David Mellor, making an interesting, if cold, 'deconstruction' in the catalogue, writes apocalyptically that with the photography of the Spanish Civil War, "truth is fading out of this world" (he is quoting George Orwell), and 'the age of simulation begins'. Waldemar Januszczak, reviewing the show in the Guardian, was quite contemptuous of the 'romantic' responses of photographers, poets and artists of the time, and maintained that wars will go on 'until all war photographers become like Don McCullin and show us what actually happens on the ground rather than in the imagination of romantics'. Unfortunately photos of broken bodies and violence, however horrendous, will do nothing of themselves to send

Photograph by Hans Namuth/Georg Reisner, Taavera from No Pasaran! Courtesy of Castelli Graphics

example Robert Capa's bombed room with its bourgeois sideboard heaped with rubble: a 'surrealist' image of war. Some of the most charged images for today in this exhibition are of the relaxed camaraderie among women fighters. Many people single out images of death for comment — for obvious reasons. But this leads people to think in terms of universality, finality. It is, after all, much harder to picture the enormous social upheaval involved in a war, such as, for example, the mass exodus after the republican defeat in Spain, which Pablo Neruda called 'the most painful event in the history of that country'.

This exhibition concentrates on photographs and posters, perhaps because exhibitions in galleries are thought to need a grounding in a particular medium, perhaps because these media seem the most modern and popular in the context of a 20th-century, popular war. But for me the relationship between photos and 'fringe' material included, such as poems of the time, books, writers' questionnaires, was the most interesting and could have been made the starting-point. Assembling the republican political posters is a curatorial achievement: however, it's impossible to feel today the efficacy they must have had in Spain of the 1930s.

One of the outstanding facts about the

cause: printed by soldiers at the front on paper made in an old nearby mill, out of 'anything they could lay hands on: from an enemy flag to a Moorish soldier's bloodstained tunic . . .

Perhaps one reason the Spanish War has never been overshadowed by the much greater conflagration of the Second World War is because it was such a clear expression of the struggle of new ideas against old, specifically against fascism. It was not a war between nations, yet it inspired internationalism. It was lost, while the Second World War was ostensibly won, and yet we know that fascism was not eliminated with the defeat of Hitler, Mussolini etc. When a youthful English anti-fascist movement coins a slogan like 'NF = No Fun, No Future' they seem distantly to echo horror at the kind of mentality capable, for example, of the assassination of Federico Garcia Lorca. He himself had foreseen his own death, and its implications:

When the pure forms collapsed
in the *cri-cri* of daises,
it came to me that they had murdered
me too.

They ransacked the cafés, the grave-
yards, the churches,
They opened the wine-casks and
clothes-
presses,

LIBERTAT

THEATER
KREFELD
MÖNCHENGLADBACH

GARCIA LORCA

BERNARDA ALBAS HAUS

Verlag:

Joh. van Acken, Druckerei + Verlag, 4150 Krefeld

~~Redaktion und Gestaltung: Ansgar Haag~~

~~Titelbild: Spanisches Revolutionsplakat der Anarchisten,
1936. „Freiheit.“~~

Gesamtherstellung und Anzeigenverwaltung:

Joh. van Acken, Druckerei + Verlag

4150 Krefeld, Luth.-Kirch-Str. 63-65, Tel. 0 21 51 / 12 46

Einzelpreis DM 2,80

Das Programmbuch ist in den Vereinigten Städtischen Bühnen
Krefeld und Mönchengladbach und beim Verlag erhältlich.

announcement

THE MASTER OF ARTS IN LIBERAL STUDIES PROGRAM

AT

THE GRADUATE FACULTY
NEW SCHOOL FOR SOCIAL RESEARCH
65 FIFTH AVENUE
NEW YORK, N.Y. 10003
212-741-5767

PRESENT

"ART & THE SPANISH CIVIL WAR"

LECTURER: CARLOS FONTSERE

AN IMPORTANT ARTIST OF THE SPANISH CIVIL WAR.

PLACE: NEW SCHOOL FOR SOCIAL RESEARCH
66 WEST 12TH STREET
ROOM #705
NEW YORK, N.Y. 10011
(BET. 5TH & 6TH AVENUE)

DATE: THURSDAY, APRIL 17TH, 1986

TIME: 8:00 P.M.

R.S.V.P. AT 212-741-5767

REFRESHMENT TO FOLLOW

NEW SCHOOL FOR SOCIAL RESEARCH

66 WEST 12TH STREET, NEW YORK, N.Y. 10011 / (212) 741-5600

Ateneu Enciclopèdic Popular
del 4 al 25 d'abril 1986

3ª Exposició Cartòfila

(Guerra Civil)

Guerra Civil

Ateneu Enciclopèdic Popular

del 4 al 25 d'abril 1986

3ª Exposició Cartòfila

(Guerra Civil)

Historia

La muestra de postales refleja todas las ideologías que se opusieron al levantamiento

La guerra civil, a través de una muestra de 500 postales

Original exposición en el Ateneu Enciclopèdic Popular

Todavía quedan sorpresas para recrear la curiosidad. En el Ateneu Enciclopèdic Popular de la calle Montalegre, medio millar de postales republicanas cuentan de otra manera la tan debatida guerra civil en este año de conmemoraciones

■ Barcelona. — Los aficionados al cartelismo y los estudiosos de la guerra civil pueden ver, desde ayer, quinientas postales editadas en el bando republicano. Las imágenes se exponen en la Casa de la Caritat, calle Montalegre 5, y es-

tá organizada por el Centre de Documentació Històric-Social del Ateneu Enciclopèdic Popular. La muestra estará abierta los días laborales de 4 a 8 de la tarde hasta el día 25 de abril.

La colección, que exhibe todo

el abanico de ideologías arquiastas de la República, pe a Josep Badia i Salvans. imágenes de los dibujante célebres de la época, como seré, Monleón, Renau y entre otros. Todos ellos refl la contienda con sus cart montajes fotográficos.

De las quinientas po cien se incluyen por el valor rico de sus matasetillos. Las les enviadas desde el ban publicano al fascista lle

"NO PASARAN" Art, Literature and the Spanish Civil War
 Edited by Stephen M. Heart (Tamesis Books, London, 1986)

INDEX

	Pages
LIST OF ILLUSTRATIONS:	8
INTRODUCTION:	9
PAUL PRESTON: The Legacy of the Spanish Civil War	11
NIGEL GLENDINNING: Art and the Spanish Civil War	20
MARGOT HEINEMANN: English Poetry and the War in Spain: Some Records of a Generation	46
ELIZABETH MASLEN: 'The Menacing Shapes of our Fever': Looking back at Auden's 'Spain'	65
TIM LEWIS: 'L'Espoir': André Malraux and the Art of Propaganda	83
STEPHEN M. HART: War within a War: Poetry and the Spanish Civil War	106

Fontseré, who has written interestingly about Civil War poster-making and who has republished some of his own posters in the form of lithographs,¹² worked mostly in Barcelona for the combined forces of the F.A.I. and the U.G.T. Apparently, the first war posters, made on the 18th and 19th July 1936, were produced by artists individually in their own homes. But members of the *Sindicat de dibuixants professionals* ('Trade Union of Professional Artists') which had come into being before the war, soon formed a collective studio. It was natural that they should work above all for the F.A.I. and the U.G.T. because the *Sindicat* was affiliated to the unions in question. Freedom and working for the common cause were obvious slogans. And the sense of solidarity is conveyed by the draughtsmanship as well as by the captions. One of Fontseré's early posters for the U.G.T. urges workers to work for those who fight. The worker in the foreground is a natural apex for the triangle of flags and fighting men behind. They support him; he supports them. The imagery is communist, of course. The worker wields a hammer, and the flags are red (*No pasarán*, p. 10). The strong anarchist element in the U.G.T. is reflected in the captions of a poster by Bauset for the U.G.T. and the C.N.T. advertising a unit called the *Columna de Hierro* ('Column of Iron'). Its design shows soldiers breaking the chains that encircle the Spanish world: 'For free humanity' and 'For Anarchy' are the slogans at the bottom. In this instance there may have been a double significance of the breaking of chains since the *Columna de Hierro* was in part formed of people who had previously been imprisoned (*Images*, p. 79).

Although different unions have slightly different styles in their posters, there was a clear sense of the need for a united front and posters show it. Jaume Solá's early poster 'Union is strength' depicts a pair of arms raised in the clenched fist salute, one with a U.G.T. armband and the other with that of the C.N.T. (*No pasarán*, p. 12). Sometimes, as in this instance, a repeated pattern helps the sense of solidarity, equality and unity. Rafael Toñá, for example, has a line of forearms and four clenched fists against the common background of the red flag in one of his posters (*No pasarán*, p. 14). A P.S.O.E. poster, of uncertain date, expresses its hope for rapid victory in a similar way.¹³ To encourage a united front in equally strong visual terms is obviously Jacint Bofarull's intention in his poster urging Peasants and Workers to unite in the joint names of the F.A.I. and the C.N.T. for victory. In this poster a single figure is formed of two parts: the worker and the soldier. The sickle against a red ground has overtones of communism as well as agriculture; and the clenched fist of the right hand raised in salute is equally an international gesture of socialist solidarity (*Images*, p. 63).

¹² Two lithographs of Carles Fontseré's posters, issued by the artist himself in 1981, are in the collection of the Imperial War Museum in London ('Libertat!' FAI; and 'Treballa per als que lluiten!').

¹³ D. SUEIRO and B. DIAZ NOSTY, *Historia del franquismo* (Madrid: Sedmay, 1977), II, p. 85. Future references to this work are given in the abbreviated form *Franquismo*.

Fontseré, who has written interestingly about Civil War poster-making and who has republished some of his own posters in the form of lithographs,¹² worked mostly in Barcelona for the combined forces of the F.A.I. and the U.G.T. Apparently, the first war posters, made on the 18th and 19th July 1936, were produced by artists individually in their own homes. But members of the *Sindicat de dibuixants professionals* ('Trade Union of Professional Artists') which had come into being before the war, soon formed a collective studio. It was natural that they should work above all for the F.A.I. and the U.G.T. because the *Sindicat* was affiliated to the unions in question. Freedom and working for the common cause were obvious slogans. And the sense of solidarity is conveyed by the draughtsmanship as well as by the captions. One of Fontseré's early posters for the U.G.T. urges workers to work for those who fight. The worker in the foreground is a natural apex for the triangle of flags and fighting men behind. They support him; he supports them. The imagery is communist, of course. The worker wields a hammer, and the flags are red (*No pasarán*, p. 10). The strong anarchist element in the U.G.T. is reflected in the captions of a poster by Bauset for the U.G.T. and the C.N.T. advertising a unit called the *Columna de Hierro* ('Column of Iron'). Its design shows soldiers breaking the chains that encircle the Spanish world: 'For free humanity' and 'For Anarchy' are the slogans at the bottom. In this instance there may have been a double significance of the breaking of chains since the *Columna de Hierro* was in part formed of people who had previously been imprisoned (*Images*, p. 79).

Although different unions have slightly different styles in their posters, there was a clear sense of the need for a united front and posters show it. Jaume Solà's early poster 'Union is strength' depicts a pair of arms raised in the clenched fist salute, one with a U.G.T. armband and the other with that of the C.N.T. (*No pasarán*, p. 12). Sometimes, as in this instance, a repeated pattern helps the sense of solidarity, equality and unity. Rafael Toñá, for example, has a line of forearms and four clenched fists against the common background of the red flag in one of his posters (*No pasarán*, p. 14). A P.S.O.E. poster, of uncertain date, expresses its hope for rapid victory in a similar way.¹³ To encourage a united front in equally strong visual terms is obviously Jacint Bofarull's intention in his poster urging Peasants and Workers to unite in the joint names of the F.A.I. and the C.N.T. for victory. In this poster a single figure is formed of two parts: the worker and the soldier. The sickle against a red ground has overtones of communism as well as agriculture; and the clenched fist of the right hand raised in salute is equally an international gesture of socialist solidarity (*Images*, p. 63).

¹² Two lithographs of Carles Fontseré's posters, issued by the artist himself in 1981, are in the collection of the Imperial War Museum in London ('Libertat!' FAI; and 'Treballa per als que lluiten!').

¹³ D. SUEIRO and B. DIAZ NOSTY, *Historia del franquismo* (Madrid: Sedmay, 1977), II, p. 85. Future references to this work are given in the abbreviated form *Franquismo*.

Raquita Breyer

~~Rose Garcia~~

~~[Signature]~~

~~[Signature]~~
Carne Garcia

JUNE - 1987

"CARLES FONTSERE" - projecte de fi de curs,
P. Brugué, R. Cortada, G. Bosch, C. Jardin, A. Mallof
Universitat de Girona, 1986-1987

LE LIVRE DE
e' AFFICHE

THE BOOK OF THE POSTER

LE MUSÉE DE LA PUBLICITÉ
Réjane BARGIEL-HARRY, Christophe ZAGRODZKI

© éditions alternatives : 6, rue Montmartre 75001 Paris, tél. : (1) 296.65.96

LE LIVRE DE

e' AFFICHE

THE BOOK OF THE POSTER

LE MUSÉE DE LA PUBLICITÉ
Réjane BARGIEL-HARRY, Christophe ZAGRODZKI

172 (Trepkowski)
l'éc
se détachent : l'ur
Parallèlement plusieurs
Pi

© éditions alternatives : 6, rue Montmartre 75001 Paris, tél. : (1) 296.65.96

l'Espagne, déchirée par une guerre fratricide, produit d'excellentes affiches politiques, dont le langage graphique n'est pas radicalement différent. "Dans ces circonstances si pénibles, l'affiche espagnole a pris une importance qu'elle n'avait jamais eue, grâce en grande partie, au Syndicat des Dessinateurs Professionnels qui a créé une véritable école de l'affiche espagnole." (R. Bori. Vendre. Janvier 1937). Il compte parmi ses animateurs Carlos Foniseré et Marti Bas. Plusieurs de ses affiches, très expressives, portent des textes en anglais ou en français, pour sensibiliser l'opinion internationale.

García Lorca
1936-1986

1936

"...y se murió de perfil."

Cartelistas en homenaje a Federico García Lorca
Carles Fontseré
Edición de la Comisión Nacional del Cincuentenario
de la muerte de Federico García Lorca.
1936/1986

COPARTICULAR, s.l. - Marostica (Córdoba)

Unbedingter Glaube

Politische Plakate sind ein Teil unserer politischen Kultur. Ihre Öde trifft uns demnach nicht unvorbereitet. Dennoch überrascht immer wieder, mit welcher Regelmässigkeit Partei- und Abstimmungsstrategien im Rahmen jener gestalterischen Leistungen, die den öffentlichen Raum möblieren, für neue Tiefpunkte sorgen.

torischen Möglichkeiten auf, die sich dafür anbieten. Parole und Sentiment, Präzision und Bilderdunst, Verteufelung und Glorifizierung sind gleichermaßen und für jedes Ideal verfügbar. «Durch solche vielseitige Bewehrung erhebt sich die Allgewalt der Propaganda über alle Planen.

IZ
here Schule für Gestaltung Zürich
chriftenreihe 5

eg, um zehn Uhr war ich ver-
lichtet.» Andernt
huhpu

W

Gesch
gericht
e. Di
it bele
wenig
on eine
Strass
ldes in
erhina
schen
für kur
Umstä

Entwurf: Fontseré
1936
"Freiheit!"

Eigentlich wäre zu erwarten, dass in den Schweizer Schulen das Erlernen der 2. und 3. Landessprache auch durch regelmässigen Schüleraustausch zwischen den Sprachregionen gefördert würde. Doch dem ist nicht so. Dass eine Nachfrage für das Fremdsprachenlernen im Sprachgebiet besteht, zeigt der Erfolg kommerzieller Sprachreiseorganisationen wie «ef», das 1986 an die 1000 Schweizer Schüler nach Frankreich schickte. Interkultureller Jugendaustausch in der Schweiz entspräche auch der immer wieder erhobenen staatspolitischen Forderung, die Beziehungen zwischen den Landesteilen zu pflegen. Seit 10 Jahren besteht unter dem Patronat der Neuen Helvetischen Gesellschaft eine Koordinationsstelle für den Jugendaustausch zwischen den Sprachregionen (c/o P.A. Ehrhard 065/22 56 21).

Marie-Luise Blatter: Schüleraustausch

1985 waren es ca. 150 Klassen, die an einem von dieser Stelle unterstützten Austausch teilnahmen. Neben diesem Klassen-Austauschprogramm gibt es das ebenfalls offiziell geförderte AFS-Programm für einen zweimonatigen Austausch einzelner Schüler (AFS 01/211 60 41). Seit 1976 haben daran 329 Schüler teilgenommen.

Doch warum wagen nur so wenige den Austausch?

warum
kurz im
Bluthur-
ausch-
ssung,
t stark
zteres
feren
dus-
ch so
und
unse-
platz
Auch
me
was
les

LAS ARTES

Carteles para García Lorca

La Comisión Organizadora de los actos conmemorativos del cincuenta aniversario de la muerte de García Lorca ha desvelado la trama oculta del cartel que normalmente se desprecia como proceso industrial, convirtiéndolo en obra de arte por partida doble: como obra individual y como montaje de conjunto. Si los actos programados en el Cincuentenario necesitaban una imagen publicitaria sobre la que estampar su frágil y poético logotipo, ahora tienen seis grandes carteles de meditado contenido, interesante planteamiento estético, y exquisita elaboración tipográfica.

La exposición montada en el Palacio de los Condes de Gabilan incluye no sólo la obra final, sino también los bocetos preliminares e intermedios, siendo algunos de éstos tan interesantes o más que el cartel definitivo, por añadir a una intención ya visible su simplicidad y potencia de impacto. La muestra queda así enriquecida por múltiples aspectos que superan la mera acomodación del material a un espacio amplio que debía ser llenado: se nos ofrece una secuencia del proceso tipográfico en la que se palpa la conciencia del trabajo, y se crea un dinamismo contemplador paralelo a esa otra secuencia mortal que se conmemora. Hay un recorrido hasta el punto fatídico en que se cuña la leyenda. El artista camina hacia la consagración final como el poeta hacia su fusilamiento. Es el sentido histórico que trasciende el encuentro artístico, por lo que el cartel se convierte en emisario cultural, además de ser campana señalizadora de tiempos y lugares. El gesto anunciante es al mismo tiempo la crónica anunciada. Otra vez la imagen vale más que mil palabras.

De los artistas elegidos para el encargo, unos vivieron la Guerra Civil (Fontseré, Prieto y Alfonso) y otros no (Manuel Valdés, Alberto Corazón y Eric Satué). En todos se advierte la profesionalidad

Federico García Lorca.

y el cuidado minucioso del diseño, sin que la prisa o la presunta vanalidad de la función anunciadora les haga caminar sobre el papel como sobre ascuas. Para ellos un cartel es una obra de arte como otra cualquiera, con la función específica del «anuncio», pero con la misma coherencia de la pintura o del cine. Si a ello se le añade el tema tan sugestivo que les fue propuesto, el proyecto se convierte en reto digno de la mayor atención. Quizá por eso los carteles resulten complejos y se hayan cargado de contenido, a costa de la simplicidad que tanto priva hoy en el género. Quizá haya podido más la pasión lorquiana y la identificación con el personaje, que el deseo de impactar con algo verdaderamente llamativo. Incluso la fotografía de Alfonso resulta dramática y ampliamente descriptiva por la concentración y el sueño que induce en el espectador. Puede que cunda el complejo difuso ante el mártir encumbrado hasta las nubes de la leyenda; pero también eso cuenta a la hora de diseñar y lanzar el mensaje de un cartel, que debe rentabilizar no sólo el

conocimiento y la emoción de su autor, sino el previsible eco sobre aquellos a quienes va dirigido.

Quedan muy definidos los «caracteres plásticos» de sus autores, dándose una clara diferenciación entre los contemporáneos de Lorca y los que no vivieron la guerra. En los primeros no sólo se centra el tema en el momento trágico de la muerte, sino que se resucita la técnica cartelística de aquel tiempo en que la imagen impresa era casi la reproducción mecánica de un cuadro. Fontseré compone una escena expresionista (curiosamente el árbol de fondo hace juego con la maceta que saca Alfonso en su fotografía), y Manuel Prieto simplifica la historia con siluetas planas sobre un dramático fondo rojo que acapara la responsabilidad del impacto.

Hay también símbolos en estas obras, pero no tantos como en los otros tres carteles en los que ya vemos una reflexión a posteriori sobre el mito poético de Lorca. La muerte queda lejos, pero vive el personaje con sus personajes que son mujeres, lunas, caballos y guardias civiles. Surrealismo, cubismo e impresionismo son ahora las claves del lenguaje, sin que un único tema monopolice la superficie. La imagen resulta aglomerada, compleja, y polivalente. El retrato de Lorca surge de los distintos elementos que se asocian en una fantasía fílmica que intenta ser recopilación y quintaesencia. En el de Alberto Corazón, hasta el logotipo puja por incorporarse como motivo parlante al homenaje lorquiano de tantas dimensiones y lejanías.

En resumen, la muestra de carteles encargados para García Lorca son algo más que estampas de calle, y la exposición en la que se exhiben, algo más que la mampara de un quiosco o el soporte provisional de esas imágenes destinadas a la calle por vocación propia.

Juan Manuel GOMEZ SEGADE

EXPOSICIO

Diari de Zurich 28 maig 1936

Dos exemples dels cartells exposats: esquerra
"Llibertat!" (disseny Fontserè, any 1937), dreta....

SUGGESTIUS CRITS DE RESISTENCIA

..... (...) Poques coses en aquest segle han aixecat la passió de la gent com la Guerra Civil Espanyola. Una guerra que va trobar expressió en tants camps de la literatura i de l'art. Aquesta exposició en el Museu de la Creativitat és un puixant document i profund testimoni d'aquest conflicte presentat amb claretat.

Aquests cartells suggestius es crearen per a comunicar un missatge al poble, comunicació feta amb imatges per l'analfabestisme d'aquest. Era una crida a les masses demanant solidaritat i enllistament en les milícies. Les imatges són impresionants i autoexplicatives cridant a la mobilització i disciplina.....

El Museu exposa una col·lecció única de cartells de la Guerra Civil Espanyola, molts dels quals provenen de l'Arxiu Social de Suïssa, de Zurich. Ara, commemorant el 50 aniversari d'aquesta guerra s'en exhibeixen al públic 100 exemplars.

AUSSTELLUNG

Zwei Beispiele aus der Ausstellung: Links «Freiheit!» (Entwurf Fontseré, um 1937), rechts «Mehr Männer! Mehr Waffen! Mehr Munition!» (Entwurf Sola, um 1937)

Suggestiver Kampfruf zum Widerstand

Nur wenige Ereignisse des 20. Jahrhunderts haben die Öffentlichkeit derart leidenschaftlich bewegt wie der Spanische Bürgerkrieg. Dieser verzweiflungsvolle Kampf hat in verschiedenen Werken der Literatur und Kunst seinen Niederschlag gefunden. Mit einer Plakatausstellung vermittelt das Museum für Gestaltung eine dokumentarisch eindrückliche und optisch markant formulierte Aussage über den tragischen Konflikt.

Am 17. Juli 1936 erschütterte die Kunde von einem Militärputsch Spanien und die ganze Welt. General Franco hatte den Aufstand gegen die republikanische Regierung in Spanisch-Marokko ausgerufen.

Erstmals kam es zur systematischen Bombardierung von Städten; Guernica wurde zum Symbol des modernen Krieges schlechthin. Spaniens Freiheitskampf ging Mann für Mann

denken an jene Ereignisse werden nun rund hundert Beispiele daraus der Öffentlichkeit vor Augen geführt.

Die suggestiv konzipierten Plakate waren ein wirksames Mittel, auch die grosse Zahl der Analphabeten unter der Bevölkerung zu erreichen. Es ging um den Appell an die Massen, Bewegung und Disziplinierung zugleich zu erparolen.

Die Bewegung griff rasch auf das Festland über und sich ab-

ment of civilian targets took place on a massive scale.

The Franco forces had fewer artists and little of the industrial advantages for the production of their posters, relying almost entirely on the persuasive power of brute military might. For the Republicans who were short on supplies, ammunition, and money

Fontseré. "Treballa per als que lluiten" (Work for Those Who Fight). Published for the General Union of Workers by The Syndicate of Professional Artists, Barcelona, 1937, color lithograph, 39 1/2 x 27 1/2". Note: This was the first Spanish Civil War poster to appear in the streets of Barcelona.

Anonymous. "Os Ha Nacido Una Vida Que Os Capacitará Para Un Trabajo Digno y Una Existencia Humana" (A Life Has Been Born That Will Assure Work With Dignity and a Humane Existence). Published for Freedom for Women (National Confederation of Workers) by The Union Poligráfica, Madrid, 1937, color lithograph, 31 3/4 x 44 1/2".

os ha nacido una vida que os capacitará para un trabajo digno y una existencia humana.

The Quarterly Journal of The Poster Society
Spring 1986

La C
los acto
cuenta
de Gar
trama c
malmen
ceso ind
obra de
como c
montaje
program
rio nece
blicitari
su frágil
tienen s
meditad
plantear
ta elabo

La c
Palacio
incluye
también
e intern
éstos tar
el cartel
una inte
plicidad
La mue
da por n
peran la
material
debía se
una sec
gráfico
ciencia
dinamism
lo a es
que se o
rrido ha
que se c
camina
nal come
miento.
que tras
tico, por
vierte en
más de s
de tiem
anunciar
crónica
imagen
bras.

De los
encargo,
Civil (Fe
y otros n
to Coraz
dos se ad

FESTA MAJOR 1.986

VILANOVA DEL VALLÈS

Dies 21, 22, 23, 24 i 25 d'agost

DIA 21, DIJOURS

Vespre, a les 8: Inauguració **Expo-Art 1.986.**
III Concurs de **Fotografia.**

A les 10: Sessió de **Cinema** a la Plaça.
"Sonrisas y lágrimas".

DIA 22, DIVENDRES

Vespre, a les 9: Inauguració de la **Tómbola Parroquial.**

A les 10: **Pregó** inaugural a càrrec de **Carles Fontserè.**
Artista - Pintor.

A les 10,30: **Sopar** de Festa Major amb:

- Entremès
- Pollastre a l'ast
- Xampany
- Gelat i Café.

Pairem el sopar amb el show del gran humorista **RAMON.** Tothom és convidat a participar en aquest acte. Només cal que porteu gana, bon humor i el tiquet, que podeu comprar per 500,— ptes. a l'Estanc i als membres de la Comissió de Festes fins el dia 17 d'agost.

*L'Alcalde de Terrassa
Manuel Royes i Vila*

*té l'honor de convidar-lo a la inauguració de l'Exposició de
Carles Fontseré "Nova York - 1626-1990, un relat gràfic",
que tindrà lloc al Centre Cultural de la Caixa de Terrassa,
Rambla d'Egara, 340, el dimarts dia 23 de setembre, a dos
quarts de vuit del vespre.*

Terrassa, setembre de 1986.

TVE - CIRCUIT CATALA - L'INFORMATIU

St. Cugat del Vallès

Divendres, 22 d'agost 1986

CARLES FONTSERE - "VACANCES A NOVA YORK"

il.lustrat amb fotografies de Nova York

Carles Fontserè exposa a Terrasa.- Dimarts va ésser inaugurada a Terrasa l'exposició de Carles Fontserè sobre la ciutat de Nova York, que fa uns mesos vàrem tenir l'oportunitat de veure al Museu d'Història de la ciutat, a Girona. Aquesta mostra, que a nivell gràfic recull l'evolució de la ciutat dels gratacels, d'ençà dels seus orígens fins a una perspectiva dels anys 90, va ser vista pels responsables de l'Obra Cultural de la Caixa d'Estalvis de l'esmentada població del Vallès i juntament amb altres institucions de la ciutat han fet possible la seva presència. Com sia que l'espai disponible per la mostra era superior al seu contingut original, s'ha completat amb unes sales dedicades a la creativitat de Carles Fontserè en els diversos aspectes de la seva trajectòria. Hi haurà, doncs, mostres del Fontserè pintor, gravador, fotògraf, escenògraf, escriptor i, naturalment, cartellista. Tot plegat, farà que l'obra creativa d'aquest català que un dia va canviar Nova York per «Can txista» a Porqueres sia coneguda molt millor. Altres poblacions catalanes s'han interessat per tenir l'exposició i fins per muntar-ne alguna altra del mateix estil. Concretament, l'Hospitalet de Llobregat, tenint en compte que és una ciutat d'immigrants bàsicament, podria encarregar a Carles Fontserè que preparés una mostra dedicada a tots els que han fet la realitat de la segona ciutat de Catalunya.

LA NOTICIA
DETRAS DE LA NOTICIA

Inmigrantes

J. VICTOR GAY

CATALUNYA es un país que ha recibido un gran flujo de inmigrantes que, en diversos momentos de su historia, la pasada y la reciente, han sido definitivos para conseguir que muchas cosas funcionasen.

Por esta razón no es de extrañar que los temas de las inmigraciones hayan interesado especialmente.

Recientemente en Girona tuvimos ocasión de ver una singular exposición sobre la ciudad de Nueva York, donde se destacaba, precisamente, la influencia y presencia de los inmigrantes que tanto contribuyeron a la realidad neoyorquina y del conjunto de los Estados Unidos.

Estos días la citada muestra se presenta en Terrassa, por iniciativa de la caja de ahorros local y de diversas entidades culturales.

El Vallès ha sido una de las comarcas catalanas caracterizadas por ser tierra de acogida de inmigrantes, por esta razón tanto les ha interesado la muestra que, como se recordará, montó en su momento Carles Fontserè, quien tanto ha trabajado en estos temas relacionados con la ciudad de los rascacielos y con estos fenómenos humanos como la inmigración, sin duda por haberlo vivido directamente.

Precisamente en la presentación de Terrassa se completa la exposición con una parte dedicada a la propia actividad creativa y artística de este catalán afincado en Porqueres. Pintor, fotógrafo, grabador, escenógrafo, reportero, estas son algunas de las facetas de un personaje que afortunadamente el país ha recuperado a tiempo.

Catalunya, a lo largo del tiempo y por razones diversas, ha visto perder a muchos de sus creadores que han realizado buena parte de su trabajo en lugares distantes y distintos, por ello si podemos valorar como se merece a uno de estos creadores catalanes, bueno es, aunque no lo hagamos en Girona, nos dan un repaso desde el Vallès.

23 DE SEPTIEMBRE DE 1986

12 *Diario de Terrassa*

Exposlció de Carles Fontseré sobre Nueva York

Hoy, a las 730 de la tarde, se inaugurará en el Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis de Terrassa la exposició «Nova York 1626-1990, un relat gràfic de Carles Fontserè».

La muestra no guarda la menor relación, según el propio Fontserè, con «Nova York vista i viscuda per un català», que fue presentada en 1982 en el Institut d'Estudis Nordamericans de Barcelona.

«Nova York 1626-1990» es una aproximación gráfica a la evolución geográfica de la gran ciudad estadounidense, donde Carles Fontserè vivió durante muchos años. La exhibición del Centre Cultural se completa mediante unas vitrinas que contienen un muestrario de la variada obra del artista.

Carles Fontserè presenta un relato gráfico sobre Nueva York

La exposición del polifacético artista, que se define como «un perezoso activo», se inauguró ayer en el Centre Cultural

Organizada por Amics de les Arts i Joventuts Musicals, la exposición «Nova York 1626-1990, un relat gràfic de Carles Fontserè» fue inaugurada ayer en el Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis de Terrassa. El polifacético Fontserè explicó con todo

detalle a los asistentes al acto de apertura en qué consiste cada una de las piezas expuestas en la muestra, que podrá visitarse hasta el 12 de octubre. Carles Fontserè se define a sí mismo como «un perezoso activo».

La exposición «Nova York 1626-1990, un relat gràfic de Carles Fontserè» fue inaugurada ayer en el Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis de Terrassa, donde permanecerá al alcance del público hasta el 12 de octubre. La muestra es una de las mejores y más espectaculares que se hayan presentado jamás en la ciudad, tanto por su temática como por la documentación gráfica que reúne.

Ambitos

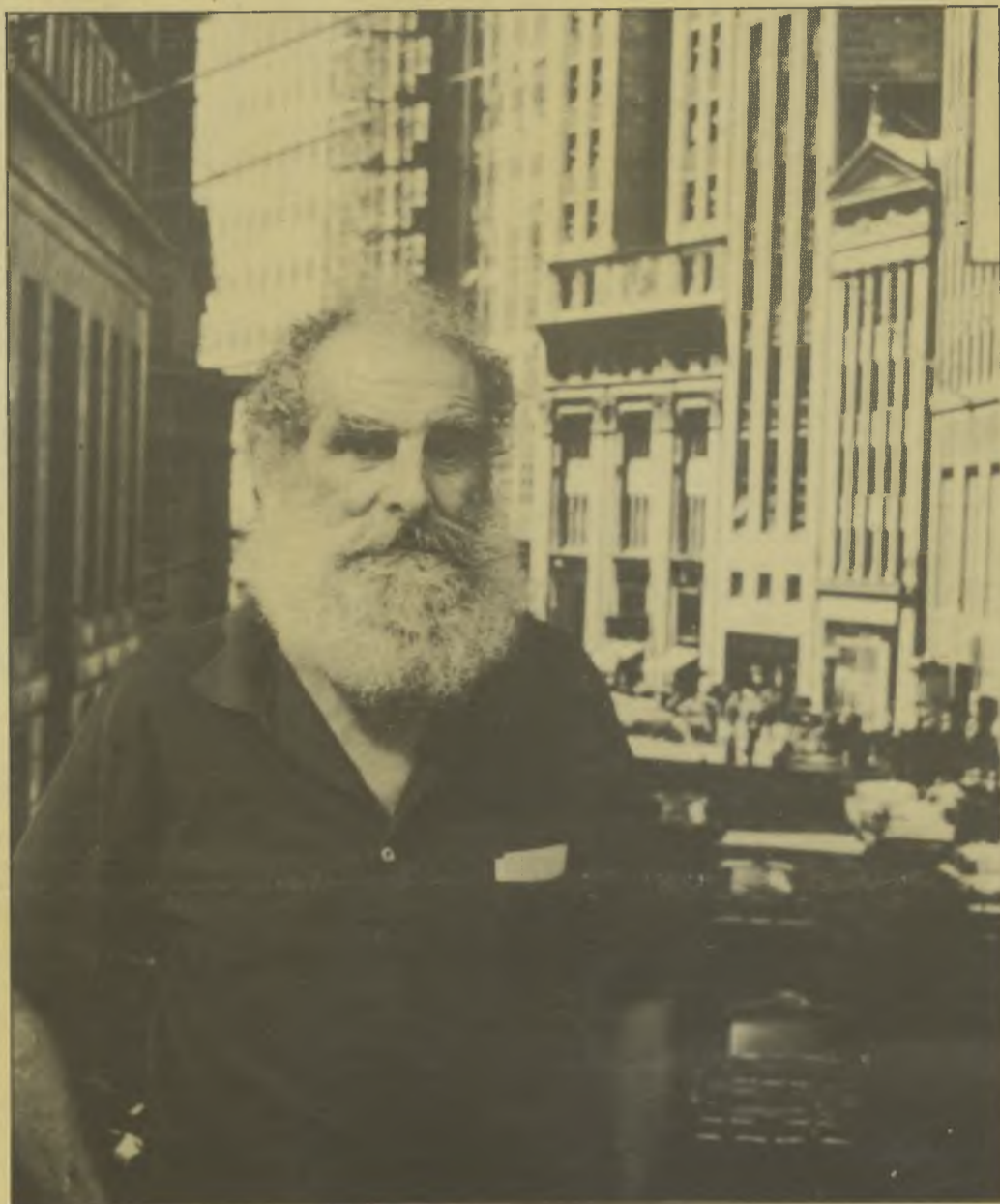
«Nova York 1626-1990» es un relato gráfico sobre cómo nace y se desarrolla la gran urbe norteamericana. Fontserè ha dividido su narración en cinco ámbitos correspondientes a cuatro períodos concretos de la historia de Nueva York y un último apartado de carácter unográfico. El primer ámbito parte de 1626 y abarca hasta la época en que fue proclamada la Independencia norteamericana, en 1776. El siglo XIX cubre el segundo ámbito, y el tercero, la entrada de los Estados Unidos en la palestra internacional. Carles Fontserè describe en el cuarto de los ámbitos el desarrollo de los servicios y la evolución urbana y arquitectónica de los últimos tiempos. Por último, el quinto ámbito presenta los rascacielos, las viviendas neoyorquinas y los proyectos más importantes en curso de realización, sobre todo los relacionados con Manhattan. También recoge algunos aspectos de las aguas de Nueva York y la gastronomía.

Fontserè no ha querido que el aficionado terrassense se lleve de la exposición la impresión de que sólo se dedica a la fotografía, y por ello ha completado su trabajo expuesto en el Centre Cultural con siete vitrinas y trece litografías que contienen una aproximación a su labor como cartelista, ilustrador, diseñador y dibujante. El artista nació en Barcelona en 1916 y empezó a dibujar como profesional a los 15 años. Durante la guerra civil española destacó por sus dotes de cartelista. Al final de la contienda se exilió en Francia por ser soldado del Ejército de la República y fue internado en campos de concentración. Más tarde, Carles Fontserè residió en París y Nueva York. Regresó a Catalunya en 1973.

Aguafuertes

Dada su condición de creador polifacético, ha ilustrado y publicado libros de edición limitada para bibliófilos con aguafuertes y litografías originales estampadas en sus propias prensas. Por otro lado, el nuevo expositor del Centre Cultural ha diseñado decorados y vestidos para diversas obras de teatro como, por ejemplo, la primera representación en Europa, celebrada en 1946 en París, de «La casa de Bernarda Alba», de Federico García Lorca.

Aparte de la pintura de caballete y el diseño de carteles, también ha dibujado comics y ha sido director artístico de una revista mensual neoyorquina. Por encargo expreso de Salvador

Carles Fontserè dice que más que gustarle, Nueva York le interesa. (Foto: Ricard Domènech).

Dalí, Fontserè hizo en 1955 la maqueta de «Le mariage» para los Ballets Rusos de Montecarlo, y en homenaje al pintor de Port Lligat realizó un mural para el Art Director's Club de Nueva York. Carles Fontserè participó en «Happening with Dalí» en el Philharmonic Hall del Lincoln Center en calidad de ayudante personal del genio catalán.

En las décadas de los sesenta y setenta practicó la fotografía

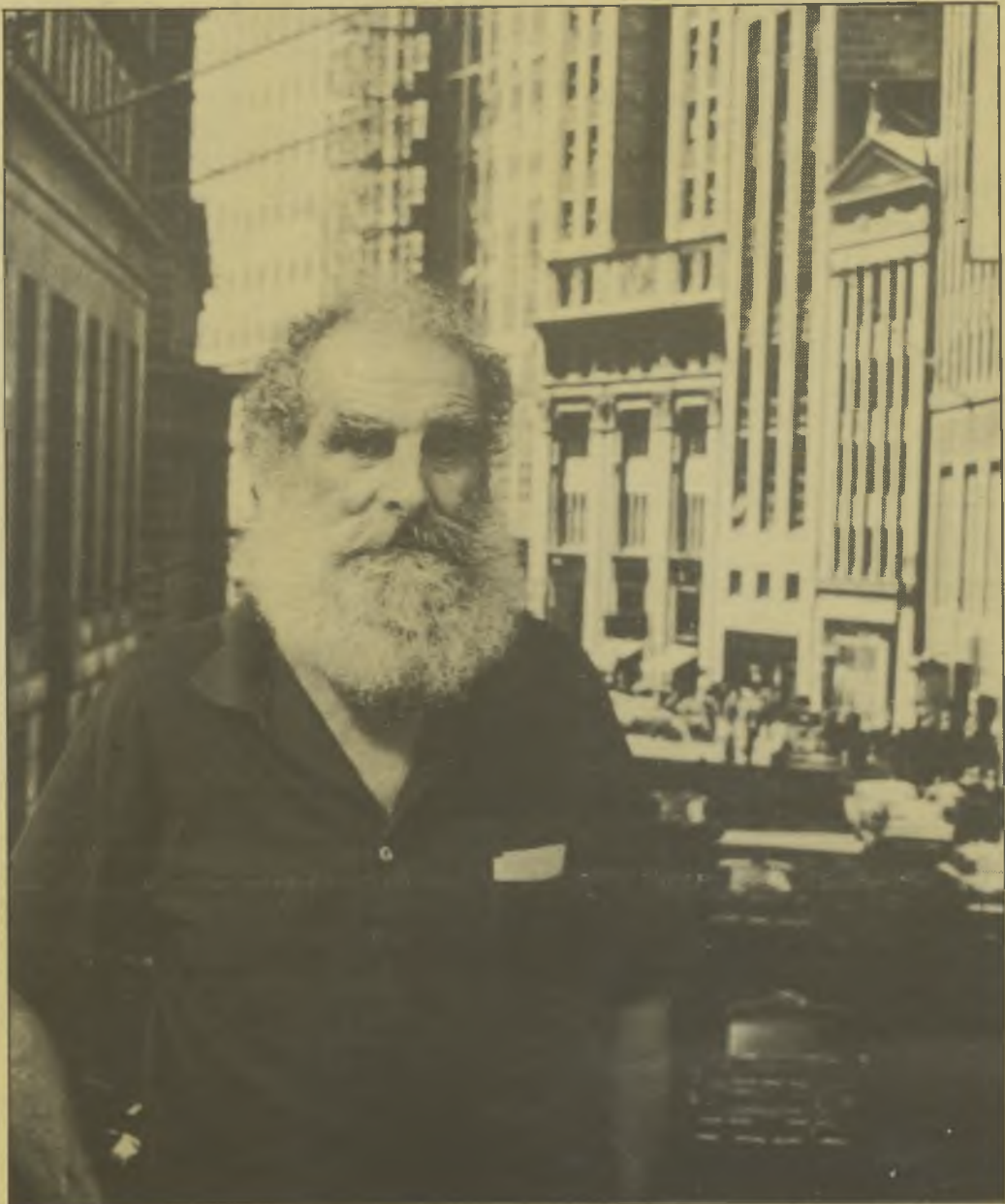
como documento social en diversas ciudades: Roma, París, Londres, Méjico y en especial, Nueva York. La exposición de 1982 «Nova York vista i viscuda per un català» es, en cierto modo, un antecedente de la que puede contemplarse en el Centre Cultural. Fue inaugurada en el Institut d'Estudis Nordamericans de Barcelona i la Generalitat la exhibió de forma itinerante por Catalunya durante dos años. **Jordi Estapé**

Cuadros

Carles Fontserè posee una colección de 42 mil fotografías. «A mí me interesa la fotografía en cuanto a documento histórico. No busco el arte en la fotografía, ni tampoco me entretengo pensando cómo componer una instantánea cuando utilizo la máquina. Como también soy pintor, lo que hago es proyectar las fotos como si fueran cuadros», dice. Se define a sí mismo como «un perezoso activo. No preveo un programa de trabajo. Las cosas van saliendo tal como vienen». Fontserè se confiesa muy atraído por redactar la historia de los personajes que fotografía. «No soy un periodista profesional, pero a veces firmo artículos en *La Vanguardia*».

El teatro constituye una de sus pasiones. «Me gusta diseñar los vestidos y planificar la escenografía y la luminotecnia. En París monté un estudio escenográfico y varias maquetas para obras de teatro. Cuando tomé parte en «La casa de Bernarda Alba», aconsejé al director acerca de cómo plasmar mejor el sentido de la producción de García Lorca».

Carles Fontserè dice que más que gustarle, Nueva York le interesa. (Foto: Ricard Domènech).

AUVI

23 - 9 - 86

La història de Nova York, a Terrassa

Terrassa (Vallès Occidental). — El centre cultural de la Caixa de Terrassa acollirà fins al 12 d'octubre una exposició sobre el naixement, l'expansió i els projectes de futur de la ciutat de Nova York. Titulada «Nova York 1626-1990», l'exposició ocupa tres sales del centre i reuneix imatges fotogràfiques, ampliacions de gravats i de documents històrics i actuals, realitzades pel cartellista, il·lustrador, dibuixant de còmics i fotògraf barceloní Carles Fontserè.

e Terra

EL DIARI

ercoles, 24 de septiembre de 1986

Nueva York, según Carles Fontserè. El Centre Cultural Alberga una exposició de Carles Fontserè, que consisteix en un brillant relat gràfic sobre Nova York. Fa quatre anys, Fontserè inaugurà una exhibició semblant a Barcelona, però diu que la que ara presenta a Terrassa no té res a veure amb aquella. (Pàgina 11).

NOVA YORK

1626-1990

Un relat gràfic de Carles Fontserè

CENTRE CULTURAL DE LA CAIXA DE TERRASSA

Rambla d'Egara, 340
TERRASSA

ORGANITZA:

DEL 23 DE SETEMBRE
AL 12 D'OCTUBRE 1986

Nueva York, desde la óptica de Carles Fontserè.

FONTSERÈ

Carles Fontserè i Carrió, artista polifacético y además extraordinario, conceptos que en escasas ocasiones suelen darse, muestra su obra en el Centre Cultural gracias a las colaboraciones de diversos estamentos locales encabezados por Amics de les Arts.

Ilustrador, periodista, dibujante, escenógrafo y cartelista, su dilatada trayectoria plástica es relativamente conocida entre nosotros dado los años de exilio que, desde 1939, le alejó de nuestro país. Y, no obstante, su prestigio sí que llegó como trasfondo de los éxitos que iba alcanzando en populosas e importantes capitales.

Pero, desde ahora, ese desconocimiento termina para quienes visitan esta exposición terrassense que ocupa varias salas, Y que, a mayor abundar, desde un principio impone detener el paso conforme a la calidad de sus aguafuertes y litografías que acompañan a dignas ediciones acerca de prosas y poemas de Lope de Vega, San Juan de la Cruz, Joan Maragall, Joaquim Ruyra, García Lorca, etc. Para continuar con óleos, acuarelas y acrílicos con temas de figuras y paisajes como, asimismo, su extensa labor de escenógrafo realizando composiciones de notoria envergadura y originalidad. Con todas estas facetas —y cada una en particular—, podríamos determinar una impronta que cabe tener por genial a razón del dominio que ejerce más allá de las peculiares técnicas siempre latente a través de su sensitiva personalidad. Sin embargo, la exposición prosigue. Y continúa de

una manera asaz particular. Otras salas del Centre Cultural están a la disposición del barcelonés Carles Fontserè para enseñarnos sus amplias fotografías —acordes a la grandeza urbana de Nueva York— en la que analiza, histórica y gráficamente, su evolución desde el año 1626 al próximo futuro del 1990. Sus inicios, su desarrollo, su transformación, su complejidad social hasta convertirse en la pletórica urbe del mundo moderno.

Félix Riaza

CLAXON no.92 Terrassa

RECOMANEM...

NOVA YORK

VISTA PER CARLES FONTSERÈ

Nova York, fidel imatge dels totpoderosos Estats Units, ha esdevingut les darreres dècades capital mundial dels contrastos, els intercanvis i la cultura. Com a màxima expressió del model de vida occidental, amb tots els seus atractius i les seves contradiccions, el Manhattan americà se'ns revela vertical i llunyà en l'espai. El fotògraf i dibuixant Carles Fontserè ens l'apropa des del 23 de setembre fins el proper 12 d'octubre a través de l'exposició "Nova

York 1626 - 1990" que resta oberta al Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis de Terrassa. En ella hi podem veure un recorregut gràfic de la història d'aquesta gegantina ciutat des de l'any en el qual es té la seva primera constància documental, el 1625, fins l'actualitat. Paral·lelament, també s'inclouen litografies, il·lustracions de llibres, acrílics i d'altres projectes realitzats per aquest artista català exiliat prop de vint-i-cinc anys primer a París i després a Nova York

Vuelve Fontserè al Centre Cultural

«Cartells de la república i de la guerra civil» reúne un material conservado en el Arxiu Nacional de Catalunya. La exposición ha sido promovida por la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a través del Servei d'Arxius, en conmemoración del cincuentenario del

«Pau Mercadé», de Valls. En la puesta a punto de la muestra ha intervenido de forma destacada el artista Carles Fontserè, autor de algunos de los carteles de la colección. Fontserè vuelve al Centre Cultural, ya que recientemente expuso allí un estudio sobre Nueva York. Aparte de Fontserè, quienes visiten «Cartells de la república i de la guerra civil», que permanecerá abierta al público hasta el

día 20, podrán admirar obras de Gispert, Castanys, Porta, Martí Bas y Tona, por ejemplo, y mapas y planos editados en la época por la Generalitat.

Por otro lado, el Centre Cultural inaugurará hoy una exposición de Núria Altumira. Permanecerá al alcance del público hasta el día 25. Se trata de la primera exposición de Núria Altumira, quien cultiva el dibujo.

ENTREVISTES RE: NOVA YORK 1626-1990

TERRASSA SETEMBRE 1986

RADIO TERRASSA + RADIO RUBI

RADIO-4 NACIONAL "L'ULTIMA RUMBA"

Pilar Sampietro, Josep Miralles

minas

von 1936 — 1939: Kunst

et in der Kunst während des Zeit-
im Spanischen Bürgerkrieg

analysiert hat. Dem Vorbild der Futuristen folgend,
die sich an Mussolini verkauften, übernahm Gimenez Caballero die Muster, mit denen sich in Italien
die Massen am wirkungsvollsten hatten manipulieren lassen.

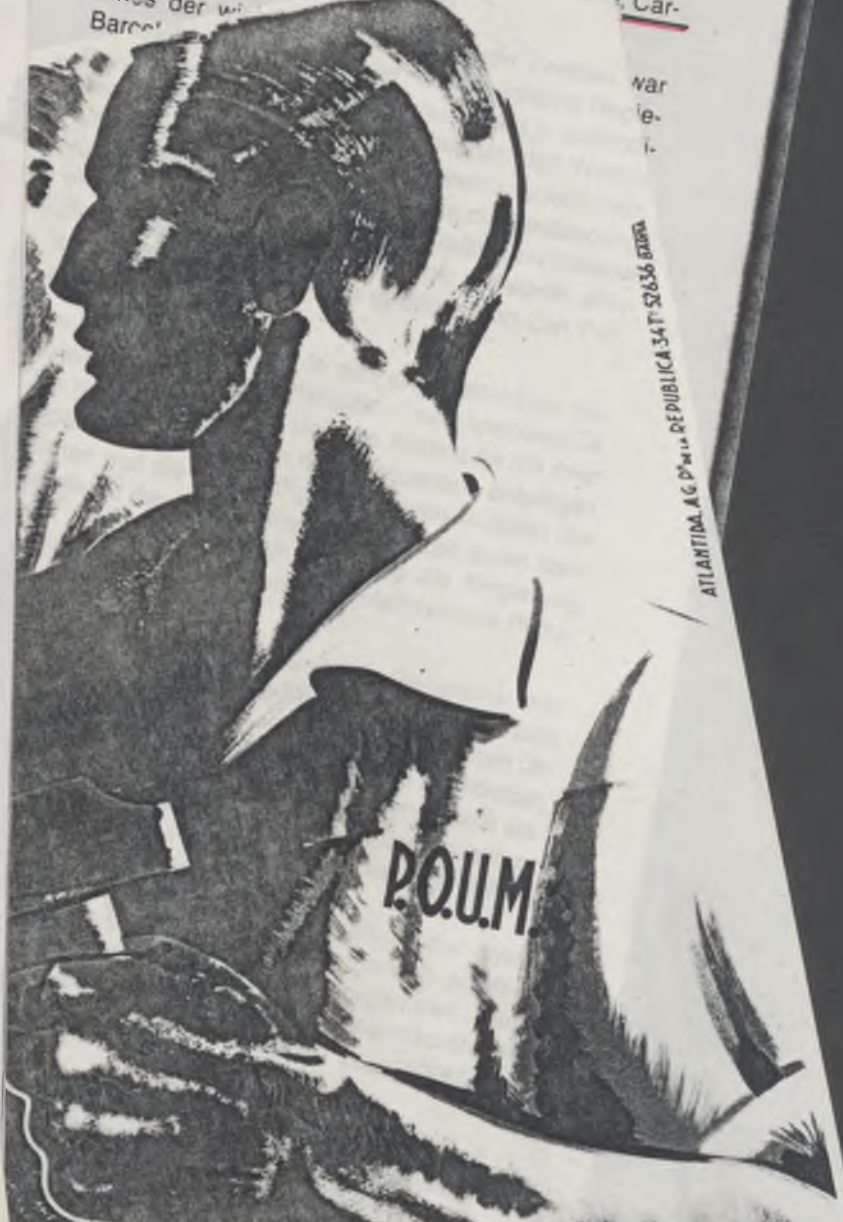

FÜR SPANIEN 1936
1986

der
trie-
Ge-
De-

te-
o-
ie-
t-
n

tungsausschnitte auf, stellte Fotomontagen her und
umrahmte sie mit Malereien, die von den fähigsten
Amateuren aus jeder Armeeinheit hergestellt wur-
den oder von irgendeinem professionellen Künstler,
der zu den Einheiten gehörte, wie Fontseré oder José

**ION!
IPLINA! POR EL
CIALISMO!**

plin! Für den Sozialismus! 1936/37

KUNSTGEWERBEMUSEUM DER STADT ZÜRICH
MUSEUM FÜR GESTALTUNG - maig-setembre 1986

... wie die Plakate es wa-
re Bibliografie aufzuweisen haben.
die kreativsten Künstler die schon
Fontseré oder Renau und Martí
Henry, Morèll, Goñi, Solá, Obiols
ester, die Frau von Renau, u.a.m.
es Gebiets stellen die Fotomonta-
on ihnen waren sehr beliebt, wie
ixisme" von Pere Català Pic, von
den von dem Propagandakommis-
alität von Katalonien: ein Haken-
raßenpflaster wird gerade von eis-
schen Bauern-Alpargata (Bastsan-
Fuß zertreten.

akaten, als auch bei den Fotomon-
e Arbeiten von Josep Renau her-
en, der einer der wichtigsten Ver-
tagekunst im Weltmaßstab war.

beiteten mit einer großen Freiheit,
ausdrückte, die außerhalb des en-
n Plakatkunst standen, wie Carles
große Produktion in diesem Sinn

Julio González, Kaktus-Mensch II

Maria José Corominas

Die Kunst von 1936 — 1939: eine Kriegskunst

Es gibt kein Gebiet in der Kunst während des Zeitraums 1936-1939 im Spanischen Bürgerkrieg, das repräsentativ wäre und...

analysiert hat. Dem Vorbild der Futuristen folgend, die sich an Mussolini verkauften, übernahm Gimenez Caballero die Muster, mit denen sich in Italien die Massen am wirkungsvollsten hatten manipulieren lassen.

SPANIEN 1986 — 50 JAHRE NACH DEM BÜRGERKRIEG

... wie die Plakate es waren, die eine reiche Bibliografie aufzuweisen haben. Hier stechen als die kreativsten Künstler die schon erwähnten hervor: Fontseré oder Renau und Martí Bas, Subiradas, Henry, Morell, Goñi, Solá, Obiols und Manuela Ballester, die Frau von Renau, u.a.m. Eine Variante dieses Gebiets stellen die Fotomontagen dar; einige von ihnen waren sehr beliebt, wie das "Aixafem es feixisme" von Pere Catalá Pic, von 1936, herausgegeben von dem Propagandakommisariat der Generalität von Katalonien: ein Hakenkreuz auf dem Straßenpflaster wird gerade von einem mit einer typischen Bauern-Álpargata (Bastsandale) bekleideten Fuß zertreten.

Sowohl bei den Plakaten, als auch bei den Fotomontagen müssen die Arbeiten von Josep Renau hervorgehoben werden, der einer der wichtigsten Vertreter der Fotomontagekunst im Weltmaßstab war.

Einige Künstler arbeiteten mit einer großen Freiheit, die sich in Bildern ausdrückte, die außerhalb des engen Rahmens von Plakatkunst standen, wie Carles Fontseré, der eine große Produktion in diesem Sinn lieferte.

Nicht zu vergessen ist ein Bereich, der des surrealen Realismus oder wie er auf katalonisch genannt

Julio González, Kaktus-Mensch II

der
trie-
Ge-
De-

le-
o-
ie-
t-
n

tungsausschnitte auf, stellte Fotomontagen her, die sie umrahmte sie mit Malereien, die von den fähigsten Amateuren aus jeder Armeeinheit hergestellt wurden oder von irgendeinem professionellen Künstler. Fontseré oder Josep Renau waren die besten. Eines der besten Beispiele ist das Plakat 'Disciplina! POUM'.

plint! Für den Sozialismus!, 1936/7

KUNSTGEWERBEMUSEUM
MUSEUM FÜR GESTALTUNG

plin! Für den Sozialismus!, 1936/!

KUNSTGEWERBEMUSEUM DER STADT ZÜRICH
MUSEUM FÜR GESTALTUNG - maig-setembre 1986

Acta de la 1ª sesion celebrada por la Comision fede-
ral el 8 de mayo de 1873.
Ponencia. Santiago Comin
a las 8 de la noche se procedio a la
lectura de los Estatutos y acuerdos formulados por el Co-
mité de Proletos y en cumplimiento de los mismos se
dieron los votos dando el siguiente resul-

STANBROOK

1868-1945

El Instituto de Estudios JUAN GIL-ALBERT, la Asociación Cultural Alzina,
la Caja de Ahorros de Alicante y Murcia y la C.N.T./A.I.T., Federación Local

Tienen el gusto de invitarle a la Conferencia
de CARLES FONTSERE, pintor, sobre el tema

LOS CARTELES DE LA GUERRA CIVIL

que tendrá lugar el próximo 6 de noviembre, jueves,
a las 20 horas, en la Sala de Exposiciones de la Caja de
Ahorros de Alicante y Muroia, en Av. Ramón y Cajal, 5

Alicante, noviembre, 1986

EL ANARQUISMO EN ALICANTE

El Instituto de Estudios JUAN GIL-ALBERT, la Asociación Cultural Alzina,
la Caja de Ahorros de Alicante y Murcia y la C.N.T./A.I.T., Federación Local

Tienen el gusto de invitarle a la Conferencia
de CARLES FONTSERE, pintor, sobre el tema

LOS CARTELES DE LA GUERRA CIVIL

que tendrá lugar el próximo 6 de noviembre, jueves,
a las 20 horas, en la Sala de Exposiciones de la Caja de
Ahorros de Alicante y Muroia, en Av. Ramón y Cajal, 5

Alicante, noviembre, 1986

curs

1986 — 87

CIC

FUNDACIÓ PRIVADA

TERRASSA

cursos monogràfics

Guerra Civil i Cultura a Catalunya (1936-39)

dimarts 28 d'octubre:

La guerra civil: 50 anys després. Visió crítica.

(Aquesta sessió tindrà lloc excepcionalment a les 8 del vespre pel fet de ser l'acte d'inauguració del curs acadèmic 1986-87).

Josep Benet

dijous 30 d'octubre:

L'expedició de Bayo a Mallorca i els bombardeigs italians a Catalunya.

Josep Massot i Muntaner

dimarts 4 de novembre:

Forces polítiques i sindicals.

Borja de Riquer

dijous 6 de novembre:

La contribució de Catalunya a la guerra d'Espanya i les relacions amb la república espanyola.

Pelai Pagès

dimarts 11 de novembre:

L'economia.

Josep Maria Bricall

dijous 13 de novembre:

Una església bel·ligerant? L'església catalana durant la segona república.

Pilar Garcia-Jordan

dimarts 18 de novembre:

La reraguarda.

Josep Maria Solé i Sabaté

dijous 20 de novembre:

El cartellisme.

Carles Fontserè

dimarts 25 de novembre:

La literatura.

Maria Campillo

dijous 27 de novembre:

La guerra civil a Terrassa.

Xavier Marcet

Horari: de 9.30 a 11 de la nit

MÁGENES DE LA HISTORIA

«Cartells de la República i de la Guerra Civil» es una exposición itinerante que se presenta en el Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis de Terrassa, hasta finales del presente mes. El cincuenta aniversario de aquella contienda sirve, también, para recordarnos el papel que artistas e intelectuales jugaron desde los distintos medios de expresión. Los carteles de la Guerra son, sin duda, el mensaje, el compromiso y la muestra inequívoca de aquella dura realidad.

Arte e imagen durante la Guerra Civil

Cartells de la República i de la Guerra Civil
Col·lecció Arxiu Nacional de Catalunya

EL Servei d'Arxius i Biblioteques de la Generalitat de Catalunya ha preparado la exposición: «Cartells de la República i de la Guerra Civil» a partir de los fondos existentes en l'Arxiu Nacional de Catalunya. Estos fondos proceden de la colección de Pau Mercadé de la localidad tarraconense de Valls. Unos sesenta carteles nos presentan diferentes aspectos de la Segunda República y del período de la Guerra Civil, en una clara y necesaria aproximación entre el arte y la historia entre la imaginación y la realidad.

La Primera Guerra Mundial y la Revolución Rusa son ejemplos fundamentales para entender los orígenes de los carteles de signo político e

ideológico y el posterior desarrollo durante los años treinta y cuarenta. La evolución del fascismo en la Europa de los años veinte y treinta será un objetivo prioritario de dibujantes e ilustradores. El cartel transmite la euforia y, por supuesto, la preocupación. La libertad y la democracia se veían amenazadas y los carteles nos ofrecen un realismo dramático de la situación. Ideología, arte e historia se convertían en imprescindibles ingredientes de aquella complejidad creativa.

El mundo de la industria, el papel de partidos y sindicatos o la situación campesina llegaban al ciudadano, protagonista anónimo de una «atípica cotidianidad», entre el sonar de las alarmas y el es-

pectro del hambre más cruel. Los carteles de guerra superaban las propias metas del vanguardismo cultural y de las últimas tendencias artísticas de la Europa de entreguerras. El cartel se convertía en la propia reivindicación de los artistas y de su innegable compromiso frente a aquella situación. Un compromiso en favor de la libertad y del progreso.

Con la llegada de la Segunda República, se abrían nuevas posibilidades y esperanzas hacia la participación política y social. La euforia popular y colectiva se traduce en actos multitudinarios y las campañas electorales o, en favor, de la Autonomía son una muestra de aquel renacer político. La Exposición que nos

ocupa, arranca, precisamente, con el período republicano —La Generalitat Republicana: la Pau— y nos recuerda las campañas en favor de l'Estatut, los distintos proyectos sobre la división territorial de Catalunya, las actividades socio-culturales y deportivas o las elecciones del mes de febrero de 1936 entre el Front d'Ordre y el Front d'Esqueres.

La Generalitat Republicana: la guerra - es el segundo apartado de esta interesante muestra donde la Revolución, las Milicias, los alistamientos, la lucha contra el fascismo, el esfuerzo de la guerra, la retaguardia y la victora franquista tienen su correspondiente representación. El cartel ad-

quiere protagonismo y se convierte en mucho más que una simple ilustración dentro de los manuales de la Guerra Civil. El cartel es portador de recuerdos y sugiere infinidad de reflexiones. Quien no habrá visto, en alguna ocasión, la expresiva imagen de «aixafem el feixisme» o las llamadas de atención a la población civil recordando las penurias del frente. Cualquier dibujo, texto o ilustración son parte de una historia que no puede pasar desapercibida o tergiversada y no acepta, en ningún momento, que el mundo del arte y de la creatividad jueguen un papel de segundo orden.

Carles Fontseré, miembro en aquel tiempo del S.D.P. (Sindicat de Dibujants Pro-

fessionals), ha colaborado directamente en la preparación de esta exposición, como autor y experto en la materia. Escribir sobre «cartelismo» es reconocer, de inmediato, el trabajo y la obra de Fontseré, artista polifacético y gran conocedor del mundo de la imagen y de la ilustración. Su reciente exposición sobre Nueva York o las obras que se exhiben en la presente muestra son algunos ejemplos de la capacidad de este artista. Su próxima conferencia sobre este tema nos conducirá hacia nuevas e interesantes sugerencias. El arte merece el correspondiente capítulo en este aniversario. La Exposición un adecuado e interesante homenaje.

Josep Puy

EL PERIODICO

23 / 9 / 1986

EXPOSICIONES

■ NOVA YORK VISTO POR CARLES FONTSERÉ. - A las 7 de la tarde, inauguración de la exposición Nova York 1626-1990 de Carles Fontseré, un relato gráfico de dónde nace y cómo se desarrolla la ciudad de Nueva York, en el Centre Cultural de la Caixa de Terrassa, Rambla d'Egara, 340.

12 LA VANGUARDIA

Día a día

LUNES, 29 SEPTIEMBRE 1986

El relato gráfico de Carles Fontseré. - También en el centre Cultural de la Caixa de Terrassa, hasta el 12 de octubre.

Ecología. - En el hibernáculo del...

AVUI

26 / 9 / 1986

Exposicions

TERRASSA

Fins al 12 d'octubre. Centre Cultural de la Caixa de Terrassa. Exposició sobre «Nova York 1626-1990», relat gràfic de Carles Fontseré. A les sales 3, 4 i 5 del Centre Cultural de la Caixa de Terrassa.

Fins al 5 d'octubre. Reteule Artístic i Centre Cultural de la Caixa de Terrassa. Exposició de pintures i dibuixos de la sèrie «Dotze sostols de la

EL PAÍS, miércoles 24 de septiembre de 1986

CONVOCATORIAS

uació actual de les cooperatives seva prospectiva. Fera de Le-

atica agrícola, por Jordi Escolí. AICSA-Francia. Fera de Lèrida. orantista. Girona: popular a cargo del conjunto A-Girona Esperó. La Rambla. Ge-

de Terrassa. Rambla d'Egara. 340. Terrassa (Valles Occidental).

-12.00 y 18.00. Exposición Nova York 1626-1990, relato gráfico de Carles Fontseré. Sales 3, 4 y 5. Centre Cultural de la Caixa de Terrassa. Rambla d'Egara, 340. Terrassa (Valles Occidental).

MÁGENES DE LA HISTORIA

«Cartells de la República i de la Guerra Civil» es una exposición itinerante que se presenta en el Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis de Terrassa, hasta finales del presente mes. El cincuenta aniversario de aquella contienda sirve, también, para recordarnos el papel que artistas e intelectuales jugaron desde los distintos medios de expresión. Los carteles de la Guerra son, sin duda, el mensaje, el compromiso y la muestra inequívoca de aquella dura realidad.

Arte e imagen durante la Guerra Civil

Cartells de la República i de la Guerra Civil
Col·lecció Arxiu Nacional de Catalunya

EL Servei d'Arxius i Biblioteques de la Generalitat de Catalunya ha preparado la exposición: «Cartells de la República i de la Guerra Civil» a partir de los fondos existentes en l'Arxiu Nacional de Catalunya. Estos fondos proceden de la colección de Pau Mercadé de la localidad tarraconense de Valls. Unos sesenta carteles nos presentan diferentes aspectos de la Segunda República y del período de la Guerra Civil, en una clara y necesaria aproximación entre el arte y la historia entre la imaginación y la realidad.

La Primera Guerra Mundial y la Revolución Rusa son ejemplos fundamentales para entender los orígenes de los carteles de signo político e ideológico y el posterior desarrollo durante los años treinta y cuarenta. La evolución del fascismo en la Europa de los años veinte y treinta será un objetivo prioritario de dibujantes e ilustradores. El cartel transmite la euforia y, por supuesto, la preocupación. La libertad y la democracia se veían amenazadas y los carteles nos ofrecen un realismo dramático de la situación. Ideología, arte e historia se convertían en imprescindibles ingredientes de aquella complejidad creativa.

El mundo de la industria, el papel de partidos y sindicatos o la situación campesina llegaban al ciudadano, protagonista anónimo de una «atípica cotidianidad», entre el sonar de las alarmas y el es-

pectro del hambre más cruel. Los carteles de guerra superaban las propias metas del vanguardismo cultural y de las últimas tendencias artísticas de la Europa de entreguerras. El cartel se convertía en la propia reivindicación de los artistas y de su innegable compromiso frente a aquella situación. Un compromiso en favor de la libertad y del progreso.

Con la llegada de la Segunda República, se abrían nuevas posibilidades y esperanzas hacia la participación política y social. La euforia popular y colectiva se traduce en actos multitudinarios y las campañas electorales o, en favor, de la Autonomía son una muestra de aquel renacer político. La Exposición que nos

ocupa, arranca, precisamente, con el período republicano —La Generalitat Republicana: la Pau— y nos recuerda las campañas en favor de l'Estatut, los distintos proyectos sobre la división territorial de Catalunya, las actividades socio-culturales y deportivas o las elecciones del mes de febrero de 1936 entre el Front d'Ordre y el Front d'Esquerra.

La Generalitat Republicana: la guerra - es el segundo apartado de esta interesante muestra donde la Revolución, las Milicias, los alistamientos, la lucha contra el fascismo, el esfuerzo de la guerra, la resistencia y la victoriosa franquista tienen su correspondiente representación. El cartel ad-

quiere protagonismo y se convierte en mucho más que una simple ilustración dentro de los manuales de la Guerra Civil. El cartel es portador de recuerdos y sugiere infinidad de reflexiones. Quien no habrá visto, en alguna ocasión, la expresiva imagen de «aixafem el feixisme» o las llamadas de atención a la población civil recordando las penurias del frente. Cualquier dibujo, texto o ilustración son parte de una historia que no puede pasar desapercibida o tergiversada y no acepta, en ningún momento, que el mundo del arte y de la creatividad jueguen un papel de segundo orden.

Carles Fontseré, miembro en aquel tiempo del S.D.P. (Sindicat de Dibuixants Pro-

fessionals), ha colaborado directamente en la preparación de esta exposición, como autor y experto en la materia. Escribir sobre «cartelismo» es reconocer, de inmediato, el trabajo y la obra de Fontseré, artista polifacético y gran conocedor del mundo de la imagen y de la ilustración. Su reciente exposición sobre Nueva York o las obras que se exhiben en la presente muestra son algunos ejemplos de la capacidad de este artista. Su próxima conferencia sobre este tema nos conducirá hacia nuevas e interesantes sugerencias. El arte merece el correspondiente capítulo en este aniversario. La Exposición un adecuado e interesante homenaje.

Josep Puy

EL PERIODICO

23 / 9 / 1986

EXPOSICIONES

■ **NOVA YORK VISTO POR CARLES FONTSERÉ.** - A las 7 de la tarde, inauguración de la exposición *Nova York 1626-1990* de Carles Fontseré, un relato gráfico de dónde nace y cómo se desarrolla la ciudad de Nueva York, en el Centre Cultural de la Caixa de Terrassa, Rambla d'Egara, 340.

42 LA VANGUARDIA

Día a día

LUNES, 29 SEPTIEMBRE 1986

El relato gráfico de Carles Fontseré. - También en el centre Cultural de la Caixa de Terrassa, hasta el 12 de octubre.

Ecología. - En el hibernáculo del parque de la Citedella, organizada por

AVUI

26 / 9 / 1986

Exposicions

TERRASSA

Fins al 12 d'octubre. Centre Cultural de la Caixa de Terrassa. Exposició sobre «Nova York 1626-1990», relat gràfic de Carles Fontseré. A les sales 3, 4 i 5 del Centre Cultural de la Caixa de Terrassa.

Fins al 5 d'octubre. Relauie Artistic i Centre Cultural de la Caixa de Terrassa. Exposició de pintures i dibuixos de la sèrie «Dotze apòstols de la

EL PAÍS, miércoles 24 de septiembre de 1986

CONVOCATORIAS

uació actual de les cooperatives seva prospectiva. FERIA DE L'AGRICULTURA

atica agrícola, por Jordi Escolá, AICSA-Francia. FERIA DE L'ORDRE URBANÍSTIC I D'ECOLOGIA popular a cargo del conjunto A-Girona Espero. La Rambla. Ge-

de Terrassa. Rambla d'Egara, 340. Terrassa (Vallès Occidental).

- 12.00 y 18.00. Exposición *Nova York 1626-1990*, relato gráfico de Carles Fontseré. Sales 3, 4 y 5. Centre Cultural de la Caixa de Terrassa. Rambla d'Egara, 340. Terrassa (Vallès Occidental).

SEGONA MOSTRA D'ART

Carles FONTSERÈ

Carles FONTSERÈ i CARRIÓ
Mas Can Tista - Telèfon 57 10 71
17834 PORQUERES

VARIACIÓ 7B SOBRE TEULATS
I PARETS BLANQUES MEDITERRANIS
1980 - Acrílic/cartró - 56 x 77 cm

Neix el 1916 a Barcelona

ESTUDIS REALITZATS

Començà a dibuixar professionalment als 15 anys i als 20, en esclatar la Guerra Civil espanyola, destacà com a cartellista. El decenni dels anys seixanta i principis dels setanta va practicar la fotografia com a document social (Roma, París, Londres, Mèxic, Nova York)

MANIFESTACIONS INDIVIDUALS MÉS IMPORTANTS

Ha exposat les seves pintures a París i Barcelona
L'última gran exposició de fotografies fou:
1984 «Nova York 1626-1990 un relat gràfic de Carles Fontserè». Palau Reial de Pedralbes. Barcelona.
1986 Presenta l'Exposició del 1984 a Girona (Museu de la Ciutat) i a Terrassa (centre Cultural de "La Caixa")

ALTRES ACTIVITATS RELACIONADES AMB L'ART

Ha editat i il·lustrat llibres per a bibliòfils amb aiguaforts i litografies originals i dissenyat decorats i vestits per a diverses obres de teatre com «La Casa de Bernarda Alba» de Federico Garcia Lorca (París, 1946).
Ha estat director artístic d'una revista mensual a Nova York.
Ha publicat diferents articles sobre el cartellisme de la Guerra Civil Espanyola.

DIPUTACIÓ DE GIRONA

AMB LA COL·LABORACIÓ DEL

DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Artes de San Eloy», Salamanca, 1980, etc.— l'obra d'Arturo Ballester haja estat sempre considerada una de les més suggestives aportacions a la propaganda gràfica i al cartellisme de la guerra.

És, doncs, juntament amb Espert, Fontseré, Helios Gómez, Josep Renau i Solà, un dels millors cartellistes de la guerra civil espanyola. I ho és no solament per les seues contribucions específiques al llenguatge cartellístic —recordem els seus cartells *Un marino, un héroe; Campesino, trabaja para el pueblo que te ha liberado; Si queréis evitar las colas*, etc.— sinó també per la representativitat del seu treball (va fer cartells per a quasi tots els ministeris, partits polítics i sindicats del moment) i per les característiques peculiars de l'estètica de la seua obra, absolutament inconfusible entre milers de pasquins, targetes postals i pòsters de la guerra.

L'obra cartellística d'Arturo Ballester al llarg dels anys trenta està tan arrelada en la nostra història que els fets d'aquesta època són difícils d'analitzar i comprendre sense tenir en compte la presència de les seues imatges en la façana d'un edifici, una manifestació o qualsevol aspecte de la vida quotidiana durant la guerra civil, per exemple, les *Tarjetas Postales Infantiles* amb textos d'Antonio Machado, el gran mural de «l'Ateneo Popular» de València, titulat *¿Cómo ayudar a los hospitales de sangre!* o el cartell oficial de la primera Conselleria de Cultura i Propaganda, dependent de la Diputació Provincial de València, titulat *El País Valencià a l'Avantguarda d'Ibèria*.

La història del cartellisme de guerra d'Arturo Ballester s'escriu fonamentalment en un taller litogràfic i en una organització sindical. Els anagrames i els peus d'impremta d'aquestes dues entitats es repeteixen en la seua abundosa producció cartellística

1. Los carteles.

En muy contadas ocasiones ha tenido lugar en la historia un fenómeno artístico de las características del cartelismo en nuestra guerra. Para un estado cuyo poder dependía de la voluntad de acción, de la disciplina y del combate del pueblo, la propaganda política era una palanca imprescindible. El propio carácter organizativo de tal estado —con un protagonismo de los partidos y sindicatos mucho más elevado de lo que constituye la norma en momentos históricos menos explosivos— determinó el surgimiento “desde abajo” de los principales aparatos de propaganda gráfica. “Desde abajo” se organizaron espontáneamente colectivos de cartelistas (profesionales de la publicidad unos, profesionales de la pintura otros, y, junto a ellos, meros aficionados que se sumaban circunstancialmente) como el *Sindicat de Dibujants Professionals* en Barcelona⁽¹⁾ o el S.U.P.L. Bellas Artes en Valencia. A propósito del S.D.P., el cartelista Carles Fontseré nos cuenta:

Los carteles editados por el Sindicato de Dibujantes representaron como un pregón para aquellos artistas de Barcelona que compartían el anhelo de ponerse al servicio de la revolución popular. Muchos fueron los dibujantes que se presentaron en el local del Sindicato ofreciendo su colaboración. Algunos ya eran socios, pero la mayor parte acudían por primera vez y solicitaban su ingreso, a lo cual se accedía de inmediato y sin dificultades si el recién llegado era conocido⁽²⁾.

“Desde abajo” empezaron a funcionar también los partidos y sindicatos como entidades editoras (aunque no tardó mucho en organizarse la propaganda más seria y disciplinadamente, designando cada partido sus comités específicos al respecto). Y “desde abajo” eran distribuidos y colocados los carteles en las calles por la masa de militantes. El público participó de numerosas maneras con sus opiniones, influyendo sin duda en la

(1) Sobre el S.D.P. hay un testimonio de Carles Fontseré. Véase Fontseré, Carles. “El Sindicato de Dibujantes Profesionales”. *Carteles de la República y la Guerra Civil*, Barcelona, La Gaya Ciencia, 1978, pp. 353-377.

(2) *Ibidem*, pág. 357.

(3) Bartra, Agustí, “Les parets parlen”, *Mirador*, 3 de diciembre de 1936, citado por Inma Julián en “El cartelismo y la gráfica en la guerra civil” *España, Vanguardia artística y realidad social, 1936-1976*, Barcelona, G. Gili, 1976, pag. 55.

posterior elaboración de los manifiestos propagandísticos: Hubo concursos que se exponían públicamente según la votación de los

Las empresas litográficas y la visión de los trabajadores pusieron en marcha un movimiento de los propios obreros.

Así, de la noche a la mañana las imposiciones de la guerra dieron convertidas en populares. Popular por su producción industrial y su participación del público.

*Avui dia les parets
diu el tòpic, sinó
cridar. Fixats sobre
temps i els elemen-
tals solemne feta de pa-
bé damunt les pa-
rells semblen tenir enca-
rrecs per on passeu
ratius actuals i són
mes els solcs arden-
tals dels pròdigs sembrats*

2. Los archivos.

El presente estudio sobre los carteles valencianos de 1936-39 forma parte de otro más amplio, realizado en 1982, sobre los carteles de la República Española en la guerra civil. Al plantearnos entonces el conocimiento de un medio de comunicación de masas, nos pusimos por tarea primera la recopilación del mayor número posible de carteles para proceder a la elaboración de un catálogo lo más representativo que las circunstancias

Facundo Tomás Ferré

LOS CARTELES VALENCIANOS EN LA GUERRA CIVIL ESPAÑOLA

Excmo. Ayuntamiento de Valencia

DELEGACIÓN MUNICIPAL DE CULTURA

Facundo Tomás Ferré

**LOS CARTELES VALENCIANOS EN
LA GUERRA CIVIL ESPAÑOLA**

Excmo. Ayuntamiento de Valencia

DELEGACION MUNICIPAL DE CULTURA

ART CONTRA LA GUERRA

ENTORN DEL PAVELLÓ ESPANYOL A L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE PARÍS DE 1937

PALAU DE LA VIRREINA
Novembre / Desembre 1986

Ajuntament de Barcelona

1937

El 1937 és un any important a la vida espanyola; militarment i políticament i també culturalment i artísticament. Màlaga, el Jarama, Guadalajara, Guernica, Bilbao, Brunete, Santander, Arcaó i Belchite, Astúries i Terol, ja han

ART CONTRA LA GUERRA

ENTORN DEL PAVELLÓ ESPANYOL A L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE PARÍS DE 1937

PALAU DE LA VIRREINA
Novembre / Desembre 1986

Ajuntament de Barcelona

En l'àmbit de la premsa artística són conegudes les aportacions de Picasso, Miró, Alberto Sánchez, Juli González i Calder al Pavelló espanyol de París. Menys conegudes són les obres que es mostren a la present exposició, i amb totes connecten, per exemple, algunes de les millors de Castelao, *Galicia mártir* i *Atila en Galicia*, ambdues de 1937, tal com passa amb els *Dieciséis dibujos de guerra*, d'Anto-

nio Rodríguez Luna, els *Dibujos de guerra*, d'Arturo Souto, i les il·lustracions de Victorio Macho, Solana, Climent, etc., que apareixen a MADRID, CUADERNOS DE LA CASA DE LA CULTURA, els cartells de Renau, decoracions d'Alberto Sánchez, obres efímeres d'alguns autors, algunes d'elles anònimes, que es fan amb motiu de campanyes com «Pro Ejército Popular», «Semana pro Euzkadi», «Ayudad a Madrid», etc. Si és important la quantitat, el nombre d'obres que es realitzen a l'Espanya lleial, més ho és la seva qualitat. No és qüestió de parlar ara de *La Montserrat* o de *Gernika*, tampoc de les imatges de Miró, les escultures de Picasso i d'Alberto. Si que ho és, però, de recordar els cartells de Renau i de Fontserè o, en un altre àmbit, els dibuixos de Castello, Rodríguez Luna, Prieto i Souto o, encara en àmbits estilístics diferents, els «bombardeigs» de Solana, Arteta i Horacio Ferrer, per citar solament tres noms coneguts. Existeixen, i aquest és un punt al qual volia arribar, horitzons estilístics diferents que, malgrat la seva diversitat, no ignoren la guerra. Fins i tot m'atreviré a dir que el 1937 és important per al nostre art per raons que al·ludeixen a això directament, i que van més enllà de la consideració individual de cada obra: primer, perquè és el «final de ruta» d'una evolució artística que s'havia iniciat el 1925 (i abans en alguns casos); segon, perquè en aquest any es clarifica el sentit d'aquesta evolució en una direcció que abans semblava impossible, i, tercer, perquè aquest «aclariment» és d'una fecunditat considerable i qualitativa. Més concretament: el debat entre *art pur* i *art social* —polaritzat en les obres de tendència surrealista i realista, respectivament, però no només en elles— que s'havia aguditzat els anys trenta, pren aquí un gir inesperat, el d'un art popular que no és de masses. Aquest es manifesta a l'obra d'Alberto, Prieto i Rodríguez Luna, però també a la de Maruja Mallo, desenvolupant en un sentit original una plàstica que sempre havia estat tipificada de surrealista. Ara bé, i a això es refereix la se-

L'AVENÇ

Història d'un altar: l'abat Escarré i Joan XXIII

Dossier

El socialisme marxista català d'entreguerres

61 (997)

nista de Catalunya, adherit a la III Internacional a través del PCE, i en el Bloc Obrer i Camperol, ambdues formacions tenien orígens semblants quant als seus quadres i militants, però el BOC posseïa una influència social notoriament més important que el PCC⁽⁶⁰⁾, en realitat obtenia l'etiqueta de «dissident», i ho era, almenys des d'una perspectiva convencional de l'estasiologia dels anys setanta, però, paradoxalment, la seva dissidència es convertí en una ortodòxia fèrria, invulnerable. Amb aquest panorama no ha d'estranyar que, per al moviment marxista, els anys de la segona república es desenvolupessin sota el signe de la unificació organitzativa. A més, tant la situació política internacional, com la nacional, l'ambient i les particularitats del frontpopulisme a Catalunya, eren ben propicis.

Organitzar la lluita

La unificació dels partits que havia de donar lloc al Partit Socialista Unificat de Catalunya, es va realitzar en un moment en què a Catalunya i a Europa apareixia una nova esquerra, anti-feixista, i que «militava» en el frontpopulisme, expressió política constructiva de l'antifeixisme. El procés seguit

Comintern va tenir entre els socialistes catalans i els europeus⁽⁶¹⁾. És una tesi que no comparteixo, la veritat és que no aprofundeix gens en la situació del socialisme a Catalunya i es fixa excessivament en esquemes generals europeus, simplement trasllada el model exterior d'organitzacions amb llarga tradició, al moment particula-

Cartell realitzat per Carles Fontseré per al Partit Socialista Unificat

Santos Juliá ens permeten afirmar, sense massa entreteniment, que el «largocaballerismo» no va representar ni una evolució ni una transformació del reformisme, sinó més aviat una radicalització d'aquest reformisme⁽⁶²⁾.

L'acarnissada lluita que es va mantenir a l'interior del socialisme espanyol per obtenir-ne la direcció política, no tenia altre objectiu que controlar el partit de sempre, el mateix partit de deu, vint o trenta anys enrera, no era pas una lluita per canviar-lo. Segons ha explicat Juliá -i és prou convincent-, en el PSOE, bolxevitzar significava expulsar uns dirigents per col·locar-ne uns altres al capdavant d'un partit idèntic i sense orientacions ni projectes de canvi en cap sentit.

Tot això encara és més clar si pensem en la trajectòria de les Juventudes Socialistas en el mateix període. La seva radicalització tenia tota una altra estructura que la del «largocaballerismo» encara que fessin costat a l'extremisme formal d'aquell corrent de la socialdemocràcia espanyola.

És molt important observar que en el PSOE la separació, el distanciament entre dirigents i aparell era absolut. Mentre l'aparell romania a mans dels sindicalistes, que seguien fent el que sempre havien fet -vagues de transcendència política ínfima- els dirigents i intel·lectuals del partit elaboraven un discurs absolutament extern que no servia per a res més que per argumentar la seva lluita frac-

LAPIZ

Revista mensual de arte
Mayo 1986

Opinió: pocas veces Inglaterra ha gozado de una avalancha de exposiciones sobre temas españoles, como la que acaba de tener lugar en el mes de abril. El cincuentenario de la guerra civil española ha hecho llegar dos exposiciones sobre el tema que han tenido gran repercusión, oscureciendo la presencia de artistas españoles presentes en otras muestras.

Pág. 10

En el catálogo, cuidadosamente preparado y con una introducción de Michel Footh, se ofrece una cronología esquemática, pero suficiente, de los sucesos más destacados en la vida política y bélica española entre 1931 y 1939 y para beneficio, también, del neófito contemplador se explican las distintas siglas que figuran en el material gráfico de propaganda (CEDA, POUM, CNT, etc.). Empiezan aquí a desfilar ante nosotros los carteles de Fontseré, Martí Blas, Villá, Goñi, Subirats, Tona, con cascos, fusiles, tractores, fábricas, escuelas, niños leyendo y aunque no siempre lo unidos, y a menudo desunidos aunque no siempre lo saben los ingleses, por las siglas de los partidos políticos y los movimientos obreros. Las fotos, gracias a una selección inteligente y sensible cuenta la historia sin necesidad de siglas y al mismo tiempo dan sustancia al mensaje de los carteles. No podía faltar, claro está, la imagen más famosa de los anales del reportaje gráfico de guerra, la del soldado que cae de espaldas con los brazos en cruz en el momento de ser alcanzado por una bala, captada en el frente de Córdoba por Robert Capa el 5 de septiembre de 1936.

L'AVENÇ

**Història d'un altar:
l'abat Escarré i Joan XXIII**

Dossier

**El socialisme marxista català
d'entreguerres**

nista de Catalunya, adherit a la III Internacional a través del PCE, i en el Bloc Obrer i Camperol, ambdues formacions tenien orígens semblants quant als seus quadres i militants, però el BOC posseïa una influència social notoriament més important que el PCC⁽⁸⁰⁾; en realitat obtenia l'etiqueta de «dissident», i ho era, almenys des d'una perspectiva convencional de l'estasiologia dels anys setanta, però, paradoxalment, la seva dissidència es convertí en una ortodòxia fèrria, invulnerable. Amb aquest panorama no ha d'estranyar que, per al moviment marxista, els anys de la segona república es desenvolupessin sota el signe de la unificació organitzativa. A més, tant la situació política internacional, com la nacional, l'ambient i les particularitats del frontpopulisme a Catalunya, eren ben propicis.

Organitzar la lluita

La unificació dels partits que havia de donar lloc al Partit Socialista Unificat de Catalunya, es va realitzar en un moment en què a Catalunya i a Europa apareixia una nova esquerra, anti-feixista, i que «militava» en el frontpopulisme, expressió política constructiva de l'antifeixisme. El procés seguit

Comintern va tenir entre els socialistes catalans i els europeus⁽⁸¹⁾. És una tesi que no comparteixo, la veritat és que no aprofundeix gens en la situació del socialisme a Catalunya i es fixa excessivament en esquemes generals europeus, simplement trasllada el model exterior d'organitzacions amb llarga tradició, al moment particula-

Cartell realitzat per Carles Fontseré per al Partit Socialista Unificat

Santos Juliá ens permeten afirmar, sense massa entreteniment, que el «largocaballerismo» no va representar ni una evolució ni una transformació del reformisme, sinó més aviat una radicalització d'aquest reformisme⁽⁸²⁾.

L'acarnissada lluita que es va mantenir a l'interior del socialisme espanyol per obtenir-ne la direcció política, no tenia altre objectiu que controlar el partit de sempre, el mateix partit de deu, vint o trenta anys enrera; no era pas una lluita per canviar-lo. Segons ha explicat Juliá -i és prou convincent-, en el PSOE, bolxevitzar significava expulsar uns dirigents per col·locar-ne uns altres al capdavant d'un partit idèntic i sense orientacions ni projectes de canvi en cap sentit.

Tot això encara és més clar si pensem en la trajectòria de les Juventudes Socialistas en el mateix període. La seva radicalització tenia tota una altra estructura que la del «largocaballerismo» encara que fessin costat a l'extremisme formal d'aquell corrent de la socialdemocràcia espanyola.

És molt important observar que en el PSOE la separació, el distanciament entre dirigents i aparell era absolut. Mentre l'aparell romania a mans dels sindicalistes, que seguien fent el que sempre havien fet -vagues de transcendència política ínfima- els dirigents i intel·lectuals del partit elaboraven un discurs absolutament extern que no servia per a res més que per a legitimar la seva lluita frac-

LAPIZ

Revista mensual de arte

Mayo 1986

Opinión: pocas veces Inglaterra ha gozado de una avalancha de exposiciones sobre temas españoles, como la que acaba de tener lugar en el mes de abril. El cincuentenario de la guerra civil española ha hecho llegar dos exposiciones sobre el tema que han tenido gran repercusión, oscureciendo la presencia de artistas españoles presentes en otras muestras.

Pág. 10

REVISTA CARTÓFILA

ORGAN DE DIFUSIÓ DEL
CERCLE CARTÓFIL DE CATALUNYA

Ateneu Barcelonès
C/. Canuda, 6

08002 Barcelona

DESEMBRE 1986

ANY III

NÚMEROS 5/6

EXPOSICIONES CARTOFILAS

Ateneu Enciclopèdic Popular

del 4 al 25 d'abril 1986

3ª Exposició Cartòfila
(Guerra Civil)

Barcelona

Desde el 4 al 25 de abril de 1986 se celebró en el Ateneo Enciclopédico Popular la III exposición cartófila organizada por esta entidad. El tema expuesto fue la Guerra Civil Española y las postales presentadas pertenecen a la colección del señor Badia. Como ya es costumbre del Ateneo Enciclopédico se editaron dos tarjetas postales conmemorativas diseñadas por el artista señor Fontseré que reproducimos en esta página.

Ateneu Enciclopèdic Popular
del 4 al 25 d'abril 1986

3ª Exposició Cartòfila
(Guerra Civil)

renciar la personalitat de l'artista de la de l'home. Fins l'extrem que fugint de forma expressa del professionalisme com ell ha fet, resulta un intent absurd explicar la seva obra sense conèixer la fruitosa experiència de l'autor.

Sempre s'ha dit, que les obres clàssiques ho són precisament en funció de la seva capacitat de trencament, i aquesta facultat d'esquinçada no és producte mai d'un academicisme més o menys precís, o de la progressiva perfecció dels recursos tècnics. Les obres de ruptura són conseqüència d'un moment de geni, on l'artista resol amb habilitat el debat inte-

delectables, i la mar tranquil·la del port i el Montjuïc amb l'avidesa d'uns ulls decubridors i inquietos. Als catorze anys publica regularment «ninots» a les pàgines d'«El Correo Catalán» i portades al setmanari també vinculat als tradicionals «La Reacción». Dibuixa a l'ensem, portades de llibres, novel·les per fascicles i anuncis de cinema. Canvia a poc a poc «Patufe» i «Pomells de joventut» per les novel·les de Tolstoi, i les «clases de adorno» als jesuïtes per una incipient bohèmia de pantalons golf i corredisses a la Rambla. Abandonats els estudis, treballa d'aprenent en un taller d'esceno-

Premi Rafel Cornellà

CARLES FONTSERÉ:

La intensa passió de viure d'un cartellista universal

Setanta anys d'història d'un pintor del nostre temps

Jesús A. Vila i Garcia
(de l'Hospitalet de Llobregat)

CANTO LA LLUITA

Cavaller d'un corser
qual crinera es de flames
só jo l'incendiari de mots d'adolescent
Blasmo els déus a ple vol:
l'arraulat bestiar
tem el fuet del meu cant!
I he maridat la lluna...
(Però no dormo amb Ella si el filisteu governa els meus
domenys)

JOAN SALVAT-PAPASSEIT

Aquest any en complirà setanta, d'arrauxades vivències i escrupulosa voluntat de ser fidel a les més íntimes conviccions particulars. Té, encara avui impresa a l'ànima, la bonhomia interior de qui comprén el seu entorn, sense tenir la feixuga obligació d'acceptar-lo. Potser per això, manté sovint un excèpticisme acurat i intel·ligent, que el porta a estimar més els silencis, que no pas l'aldarull de la ventada passatgera. Podria haver figurat amb tota justícia -si n'hi hagués- en els parnassos oficials d'una certa universalitat, però s'ha conformat subtilment amb ser un català de vol ras, a qui agrada estar a prop de la terra calenta que l'ha vist germinar.

Tot i això, o justmanet per això mateix, en Carles Fontseré té la dimensió vital de l'excepcionalitat: dibuixant, cartellista, pintor, escenògraf, muralista, publicista i fotògraf és, sens dubte, un dels darrers artistes gràfics complets del segle, per qui l'expressivitat és conseqüència directa de la seva capacitat d'observació i anàlisi, indèstrial de la relació dialèctica entre el medi i ell mateix. En el cas de Fontseré, trashumant impenitent, bohemi i rupturista -com només sol passar en ocasions molt específiques- és totalment impossible dife-

crític contundent amb onya que els socialistes aire de la II República patriar a tants refu i país fins l'angoixa i idualista, però amant nrats i decidits. Ple ur a la Generalitat de centre d'aprenentat-atalanes. No m'han esposta per la buro- de gener me'n torno n un seminari sobre

çat i a la vegada es- tradictori, però sem-

Sindicat Professional, dels exi Mèxic. Manté l'amistat d'antics text, i jo les fotos de ciutats co Rafael Alberti i Camilo José Ce envers les personalitats d'en Jos Miravittles. Ha mantingut posici qui respecta, i amb d'altres a qui

Ja té un diploma -el prime ca- rebuts de mans del president

La creu de Sant Jordi de desembre a 31 personalitats de l disme catalans, entre els que es de rissos blanquinosos, postats e

L'home d'aquells cartells ete

Recorda amb especial delectació la figura de Vicens Vives, de Juan Rulfo, del seu amic Sebastià Gasch, dels catalans de la tertúlia de Montmartre, dels antics companys del

**Premi
Rafel
Cornellà**

CARLES FONTSERÉ:

**La intensa passió de
viure d'un cartellista
universal**

**Setanta anys d'història d'un pintor del
nostre temps**

**Jesús A. Vila i Garcia
(de l'Hospitalet de Llobregat)**

CANTO LA LLUITA

Cavaller d'un corser
qual crinera es de flames
só jo l'incendiari de mots d'adolescent
Blasmo els déus a ple vol:
l'arraulit bestiari
tem el fuet del meu cant!
I he maridat la lluna...
(Però no dormo amb Ella si el filisteu governa els meus
domenys)

JOAN SALVAT-PAPASSEIT

Aquest any en complirà setanta, d'arrauxades vivències i escrupulosa voluntat de ser fidel a les més íntimes conviccions particulars. Té, encara avui impresa a l'ànima, la bonhomia interior de qui comprén el seu entorn, sense tenir la feixuga obligació d'acceptar-lo. Potser per això, manté sovint un ex-cepticisme acurat i intel·ligent, que el porta a estimar més els silencis, que no pas l'aldarull de la ventada passatgera. Podria haver figurat amb tota justícia -si n'hi hagués- en els parnassos oficials d'una certa universalitat, però s'ha confor-mat subtilment amb ser un català de vol ras, a qui agrada es-tar a prop de la terra calenta que l'ha vist germinar.

Tot i això, o justmanet per això mateix, en Carles Fontseré té la dimensió vital de l'excel·lència: dibuixant, car-tellista, pintor, escenògraf, muralista, publicista i fotògraf és, sens dubte, un dels darrers artistes gràfics complets del segle, per qui l'expressivitat és conseqüència directa de la seva ca-pacitat d'observació i anàlisi, indestruïble de la relació dialècti-ca entre el medi i ell mateix. En el cas de Fontseré, trashu-mant impenitent, bohemí i rupturista -com només sol passar en ocasions molt específiques- és totalment impossible dife-

de l'artista de la de l'home. Fins l'ex-
ma expressa del professionalisme com
tent absurd explicar la seva obra sense
periència de l'autor.

que les obres clàssiques ho són precisa-
eva capacitat de trencament, i aquesta
no és producte mai d'un academicisme
o de la progressiva perfecció dels
obres de ruptura són conseqüència d'un
artista resol amb habilitat el debat inte-

delectables, i la mar tranquil·la del port i el Montjuïc amb
l'avidesa d'uns ulls decubridors i inquietos. Als catorze anys
publica regularment «ninots» a les pàgines d'«El Correo Cata-
lán» i portades al setmanari també vinculat als tradiciona-
listes «La Reacción». Dibuixa a l'ensem, portades de llibres,
novel·les per fascicles i anuncis de cinema. Canvia a poc a
poc «Patufe» i «Pomells de joventut» per les novel·les de
Tolstoi, i les «clases de adorno» als jesuïtes per una incipient
bohemia de pantalons golf i corredisses a la Rambla. Aban-
donats els estudis, treballa d'aprenent en un taller d'esceno-

Premi Rafel Cornellà

CARLES FONTSERÉ:

**La intensa passió de
viure d'un cartellista
universal**

Setanta anys d'història d'un pintor del
nostre temps

Jesús A. Vila i Garcia
(de l'Hospitalet de Llobregat)

Aquest any en complirà setanta, d'arrauxades vivències i
escurpulosos voluntats de ser fidel a les més íntimes conviccions
particulars. Té, encara avui impresa a l'ànima, la bonhomia
interior de qui comprén el seu entorn, sense tenir la feixuga
obligació d'acceptar-lo. Potser per això, manté sovint un ex-
cepticisme acurat i intel·ligent, que el porta a estimar més els
silencis, que no pas l'aldarull de la ventada passatgera.
Podria haver figurat amb tota justícia -si n'hi hagués- en els
parnassos oficials d'una certa universalitat, però s'ha confor-
mat subtilment amb ser un català de vol ras, a qui agrada es-
tar a prop de la terra calenta que l'ha vist germinar.

Tot i això, o justmanet per això mateix, en Carles Font-
seré té la dimensió vital de l'excepcionalitat: dibuixant, car-
tellista, pintor, escenògraf, muralista, publicista i fotògraf és,
sens dubte, un dels darrers artistes gràfics complets del segle,
per qui l'expressivitat és conseqüència directa de la seva ca-
pacitat d'observació i anàlisi, indestruable de la relació dialècti-
ca entre el medi i ell mateix. En el cas de Fontseré, trashu-
mant impenitent, bohemí i rupturista -com només sol passar
en ocasions molt específiques- és totalment impossible dife-

crític contundent amb
ònya que els socialis-
ix aire de la II Repú-
epatriar a tants refu-
país fins l'angoixa i
dualista, però amant
nrats i decidits. Ple
ar a la Generalitat de
centre d'aprenentat-
atalanes. No m'han
esposta per la buro-
de gener me'n torno
n un seminari sobre

çat i a la vegada es-
ntradictori, però sem-

Sindicat Professional, dels exilats coneguts a França i a
Mèxic. Manté l'amistat d'antics projectes -ells posarien el
text, i jo les fotos de ciutats com Nova York o Roma- amb
Rafael Alberti i Camilo José Cela. Té sensacions complexes
envers les personalitats d'en Josep Pla, Max Aub o el mateix
Miravittles. Ha mantingut posicions contràries amb Tàpies, a
qui respecta, i amb d'altres a qui ha oblidat.

Ja té un diploma -el primer- i una condecoració -l'úni-
ca- rebuts de mans del president Pujol.

La creu de Sant Jordi del 85, lliurada a mitjans de
desembre a 31 personalitats de les arts, les ciències i el perio-
disme catalans, entre els que es trobava aquest jove barbut,
de rissos blanquinosos, postats estafalaris i modals tendres.

L'home d'aquells cartells eterns: el nostre Fontseré.

Recorda amb especial delectació la figura de Vicens Vi-
ves, de Juan Rulfo, del seu amic Sebastià Gasch, dels cata-
lans de la tertúlia de Montmartre, dels antics companys del

MEIN VATERLAND IST INTERNATIONAL

INTERNATIONALE ILLUSTRIERTE GESCHICHTE DES 1. MAI
1886 BIS HEUTE

Udo Achten • Matthias Reichelt • Reinhard Schultz
Asso Verlag

MEIN VATERLAND IST INTERNATIONAL

INTERNATIONALE ILLUSTRIERTE GESCHICHTE DES 1. MAI
1886 BIS HEUTE

Vor der Maifeier in
Murera 1938 (IML/B)

PSUC, des Zeichners Rafael Tàrradellas, wurden alle von uns in der Kollektiv-Werkstatt gemalten Plakate unter dem Namen dieser Partei hergestellt, so daß die PSUC der wichtigste »Kunde« der SDP war. Um zu verhindern, daß die Kollektiv-Werkstatt zu einer offenen Werkstatt für alle Interessierten wird (was de facto bereits war), entsand vier oder fünf Künstler der ursprünglichen Gruppe unter Führung der Leute von der kommunistischen Zelle alles Material aus der Kollektiv-Werkstatt und richteten eine eigene Werkstatt ein, die »Zelle der Zeichner der PSUC«. Vielleicht waren wir unzufrieden damit, mit den neu zugekommenen die Arbeit zu teilen, für die wir am Tag 10 Peseten kamen wie alle anderen Milizangehörigen. Jedenfalls sagten sie: »Wer bezahlt, befiehlt«, und wer hier nicht, sei die PSUC. Dieser bedauerliche Zwischenfall führte zu einer Vollversammlung der Gewerkschaft, bei der die kommunistischen Dissidenten ausgeschlossen wurden. Diese Streitigkeiten zwischen Kollegen desselben Berufs hatten jedoch versteckte Wurzeln im politischen Kampf, und sie gingen viel tiefer, als wir, die handelnden Personen, es uns vorstellen konnten.

In Wirklichkeit war dies ein kleines und bedeutungsloses, sich am Ende abspielendes Vorspiel zu den eigentlichen »Maitagen«, die einige Wochen später die Straßen Barcelonas einmal mehr mit Proletarierblut

beflecken sollten, diesmal im Namen des Antifaschismus und der Revolution von oben.

Jener erste 1. Mai der spanischen Revolution war also nicht, wie vor dem Krieg, ein Tag der euphorischen internationalen proletarischen Solidarität, sondern der düsterste und traurigste 1. Mai der Geschichte der spanischen Arbeiterbewegung.

Auf regionaler Ebene hatte man mit dem Dekret der Regierung der Generalität Kataloniens über Kollektivierung und Arbeiterkontrolle in Industrie und Handel erstmalig in der Welt versucht, ein dezentralisiertes System mit direktem Eingreifen der Arbeiter in die Leistung der Betriebe zu organisieren, ohne eine allmächtige, unbewegliche Bürokratie. Aber die spanische Kommunistische Partei und die Katalanische Kommunistische Partei (PSUC) setzten, getreu der Komintern und mit stillschweigender Hilfe der bürgerlichen Parteien, die Theorie vom »Verschieben« der Revolution auf die Zeit nach dem gewonnenen Krieg durch. Ein Ausdruck von Staatsräson, die eine mitleidslose Zerschlagung der Volksmacht mit sich brachte, zwei Tage nach dem 1. Mai 1937. Unterdessen beschossen die Franco-Truppen im Zentrum des Landes die Bevölkerung von Madrid, und in den Gewässern von Santander versenkte die republikanische Luftwaffe den faschistischen Kreuzer »Spanien«.

Carlos Fontseré

Udo Achten · Matthias Reichelt · Reinhard Schultz
Asso Verlag

